

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

1997

Julkaistu Helsingissä 19 päivänä helmikuuta 1997

N:o 133

SISÄLLYS

N:o		Sivu
133	Koltta-asetus	229
133	Koltta-asetus (Saamenkielinen käännös)	242
	Kolttalaki (Saamenkielinen käännös)	254
	Laki leimaverolain 30 §:n muuttamisesta (Saamenkielinen käännös)	268

N:o 133

Koltta-asetus

Annettu Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 1997

Maa- ja metsätalousministerin esittelystä säädetään 24 päivänä helmikuuta 1995 annetun kolttalain (253/1995) nojalla:

1 luku

Tuen myöntämisen edellytykset

1 §

Henkilökohtaiset edellytykset

Edellytyksenä kolttalain (253/1995) mukaisen etuuden saamiselle on, että hakija on perehtynyt ja kykenevä harjoittamaan kysymyksessä olevaa yritystoimintaa. Edellä sanotun estämättä voidaan kuitenkin myöntää maanostolainaa asuntotilan hankintaan, asuntolainaa ja -avustusta sekä investointilainaa ja -avustusta tietekoon, sähköistämiseen, vesihuoltoon, ympäristönsuojelullisiin tarkoituksiin ja perinneympäristön säilyttämiseen.

Tilaa ei saa, kolttalain 22 §:ssä tarkoitettua tapausta lukuun ottamatta, muodostaa eikä maanostolainaa tilan hankkimista varten myöntää sellaiselle henkilölle, joka itse tai jonka puoliso maansaantihakemuksen tekemisajankohtana tai laina-asiaa ratkaistaessa on täyttänyt 50 vuotta. Mainitusta ikärajasta voidaan kuitenkin erityisestä syystä poiketa edellyttäen, että henkilö on enintään 55-vuotias.

Muuta tukea kuin asuntolainaa ja -avustusta ei saa myöntää 65 vuotta täyttäneelle. Asuntolainaa ja -avustusta uuden rakennuksen rakentamiseen ei saa kuitenkaan myön-

tää 65 vuotta täyttäneelle. Puolisoista otetaan huomioon nuoremman ikä.

Alaikäinen henkilö voi päästä osalliseksi kolttalain mukaisista toimenpiteistä, jos hän on solminut avioliiton tai jos hän omistaa kolttatilan yhdessä vanhempiansa tai heistä toisen kanssa taikka jos muita erityisiä syitä on olemassa.

2 §

Tuen myöntäminen useammalle henkilölle

Maanostolainaa tilan tai alueen hankkimista varten voidaan myöntää kahdelle tai useammalle koltalle, jotka eivät ole puolisoita, yhteisesti vain, mikäli kaikki yhteisomistajat täyttävät kolttalain 4 ja 5 §:ssä säädetty edellytykset.

Jos etuuden kohteena olevan tilan tai alueen yhteisomistajista ainakin yksi täyttää kolttalain 4 ja 5 §:ssä säädetty edellytykset sekä omistaa tilasta tai alueesta vähintään kolmasosan, voidaan heille yhteisesti myöntää muuta kuin 1 momentissa mainittua kolttalain mukaista etuutta. Tällaisille henkilöille yksinäänkin voidaan myöntää kyseistä etuutta, jos tilan tai alueen muut yhteisomistajat antavat siihen suostumuksensa. Milloin kysymys on valtion toimesta suoritettavasta tieteko- tai vesihuoltotyöstä, tulee suostumuksen sisältää myös kiinteistön saattaminen

panttivastuuseen syntyvästä lainasta tai valtion saamisesta.

2 luku

Lainat ja avustukset

3 §

Maanostolaina

Kolttalain 10 §:ssä tarkoitettua maanostolainaa saadaan myöntää tilan, sen osuuden tai alueen hankkimista varten kolttalain 5 §:ssä tarkoitettulle henkilölle, joka harjoittaa tai ryhtyy harjoittamaan kolttalaissa tarkoitettua luontaiselinkeinoa ja asuu tai muuttaa pysyvästi asumaan hankkimalleen maalle. Maanostolainaa saadaan myöntää myös sellaiselle kolttalain 5 ja 6 §:ssä tarkoitettulle henkilölle ja yhteisölle, joka hankkii tilan, osuuden tai alueen kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua pienyritystoimintaa varten.

Maanostolainaa voidaan myöntää myös sellaiselle kolttalain 5 §:ssä tarkoitettulle henkilölle, joka hankkii asuntotilan, sen osuuden tai alueen vakinaiseksi asuinpaikakseen.

4 §

Investointilaina ja -avustus

Kolttalain 10 §:n 1 momentin 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua investointilainaa ja investointiavustusta voidaan myöntää kalastuksessa, metsästyksessä, varsinaisessa maataloudessa sekä erikoismaataloudessa ja kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettussa pienyritystoiminnassa tarpeellisen irtaimen käyttöomaisuuden hankintaan.

Porotalouden harjoittamiseen saadaan myöntää 1 momentissa tarkoitettua investointilainaa ja investointiavustusta siitosporojen sekä kokonaisen porokarjankin hankkimista varten. Investointilainaa saadaan myöntää myös moottorikelkan ja muun maastoajoneuvon sekä niihin liittyvien laitteiden sekä muunkin elottoman porotalousirtaimiston hankintaa varten.

Erikoismaatalouden ja kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua pienyritystoiminnan laajentamisen yhteydessä voidaan investointilainaa ja investointiavustusta myöntää vain edellyttäen, että siten saavutetaan tuettavan yritystoiminnan tarjoamien työtilaisuuksien,

tuotannon jalostusarvon tai palvelusten oleellinen lisäys. Jos uudistettavan käyttöomaisuuden hankintaan on aikaisemmin myönnetty valtion varoista avustusta, lainaa tai korkotukea, avustusta voidaan myöntää vain työtilaisuuksien, tuotannon jalostusarvon tai palvelusten lisäystä vastaavalta osalta.

Maataloutta, erikoismaataloutta, porotaloutta, kalastusta ja kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua pienyritystoimintaa varten voidaan myöntää investointilainaa ja avustusta kolttalain 10 §:n 1 momentin 2 kohdan b ja d alakohdassa mainittuihin tarkoituksiin ja maataloutta varten myös sanotun momentin 2 kohdan c alakohdassa mainittuihin tarkoituksiin. Erikoismaatalouden, ammattimaisen kalastuksen ja kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua pienyritystoiminnan harjoittamista varten voidaan lisäksi myöntää lainaa pysyväisluonteiseksi käyttöpääomaksi 5 §:n mukaisesti.

5 §

Käyttöpääomalaina

Lainaa pysyväisluonteiseksi käyttöpääomaksi saadaan myöntää aloitettavaan tai laajennettavaan ammattimaiseen kalastukseen, erikoismaatalouteen ja kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun pienyritystoimintaan sekä mainittujen toimintojen käynnistämistä ja ylläpitämistä varten. Lainaa voidaan myöntää myös suhdannevaihteluiden tasaimiseen, jos kyseistä yritystoimintaa ei ilman tilapäistä käyttöpääoman lisäystä voida jatkaa. Lisätarpeena pidetään normaalijaksoon verrattuna saamatta jäänyttä tuottoa.

6 §

Käynnistysavustus

Käynnistysavustusta voidaan myöntää kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua pienyritystoiminnasta ja ammattimaisesta kalastuksesta aiheutuviin työvoimakustannuksiin yhdeltä, kahdelta tai kolmelta tuotantotoiminnan tai laajennettua tuotantotoiminnan aloittamista seuraavalta käynnistysvuodelta.

Yrittäjän itsensä osalta käynnistysavustusta voidaan myöntää vain aloittavaa tai sellaiseen verrattavaa yritystoimintaa varten. Avustus määrätään kokoaikaisesti työllistetyt henkilön laskennallisen enintään 70 000 markan vuositulon perusteella.

7 §

Lainat ja avustukset muulle kuin yrittäjälle

Asuntolainaa ja -avustusta sekä investointilainaa ja -avustusta tietekoon, sähköistämiseen, vesihuoltoon, perinneympäristön säilyttämiseen ja ympäristösuojelullisiin tarkoituksiin voidaan myöntää muullekin kuin yritys-toimintaa harjoittavalle koltalle.

8 §

Laina ja avustus asuinrakennukseen

Asuntolainaa ja -avustusta voidaan myöntää sijainniltaan, pohjaratkaisuiltaan, teknisiltä rakenteiltaan ja varusteiltaan tarkoituksenmukaisten sekä asumiskustannuksiltaan koh- tuullisten asuntojen aikaansaamiseksi. Ky- seisiä lainoja myönnettäessä on huomiota kiinnitettävä myös siihen, että asianomaisilla toimenpiteillä edistetään hyvää ympäristön laatua.

Asuntolainan ja -avustuksen avulla raken- nettavassa ja laajennettavassa rakennuksessa olevan asunnon huoneistoala saa olla enin- tään 160 neliometriä ja kahden asunnon raken- tamista ja laajentamista varten yhteensä enintään 200 neliometriä. Erityisistä syistä voi laajennuksessa huoneistoala olla edellä sanottua jonkin verran suurempi. Peruskor- jattavan asuinrakennuksen huoneistoala voi olla edellä sanottua suurempikin, mutta lai- noitettavana huoneistoalana otetaan kuiten- kin lukuun enintään 250 neliometriä.

9 §

Lainojen enimmäismäärät

Lainojen enimmäismäärät ovat:

- 1) maanostolainassa 85 prosenttia hyväk- syttävästä hankintahinnasta;
- 2) asuntolainassa ja rakentamiseen myön- netyissä investointilainoissa 80 prosenttia hyväksyttävän kustannusarvion määrästä;
- 3) käyttöpääomalinassa 60 prosenttia puo- len vuoden aikana tarvittavan käyttöpääoman määrästä ja suhdannelainassa enintään 80 prosenttia puolen vuoden aikana tarvittavan käyttöpääoman lisäyksen määrästä; ja
- 4) muissa lainoissa enintään 65 prosenttia hyväksyttävän kustannusarvion tai hyväksyt- tävien kustannusten määrästä.

10 §

Avustusten enimmäismäärät

Avustusten enimmäismäärät ovat:

- 1) maatalouden, erikoismaatalouden ja muun luontaiselinkeidon harjoittamisessa tarpeellisen tuotantorakennuksen investoin- tiavustuksessa 60 prosenttia hyväksytyn kus- tannusarvion määrästä;
- 2) pienyritystoiminnan investointiavustuk- sissa 60 prosenttia hyväksyttävistä kustan- nuksista; ja
- 3) asuntoavustuksissa, asuinympäristön ja työympäristön parantamisessa ja ympäristön- suojelullisissa investoinneissa 50 prosenttia hyväksytyn kustannusarvion määrästä;
- 4) muissa avustuksissa 40 prosenttia hy- väksytyn kustannusarvion määrästä tai hy- väksyttävistä kustannuksista.

Käynnistysavustuksen määrä laskettuna vieraille työntekijöille maksetuista hyväksyt- tävistä palkkakustannuksista ja 6 §:n 2 mo- mentissa tarkoitetuista vuosituloista voi olla enintään seuraava:

1. käynnistysvuosi 55 %
2. käynnistysvuosi 50 %
3. käynnistysvuosi 45 %

11 §

Lainojen ja avustusten hakeminen

Lainaa tai avustusta koskeva hakemus lii- teineen on toimitettava Inarin kunnan maa- seutuelinkeinoviranomaiselle, jonka tulee toimittaa hakemus lausuntoineen maaseu- tuelinkeinoihin ratkaistavaksi. Jos samaan hankkeeseen haetaan sekä lainaa että avus- tusta, on laina- ja avustushakemus jätettävä samalla kertaa. Hakemuksesta on hankittava myös Paliskuntain Yhdistyksen lausunto, jos hakemus perustuu osittain tai kokonaan po- rotalouden harjoittamiseen.

Hakemuksessa tai sen liitteissä on selvitet- tävä hankkeen suunnitelma, kustannusarvio sekä hakijan maksuvalmius. Hakemukseen on liitettävä myös kannattavuuslaskelma, jos tukea haetaan kolttalain 3 §:ssä tarkoitettuun yritys-toimintaan. Hakemukseen on lisäksi liitettävä muita selvityksiä sen mukaan kuin maaseutuelinkeinopiiri tarkemmin määrää.

Investointiavustusta ja -lainaa on haettava ennen käyttöomaisuuden hankkimista taikka rahoitettavan rakentamis- tai muun työn aloittamista. Pienyritystoiminnan käynnis-

tysavustusta on haettava ennen tuotantotoiminnan aloittamista.

Maanostolainaa koskeva tukihakemus on toimitettava maaseutuelinkeinopiirille vuoden kuluessa kauppa- tai muun saantokirjan allekirjoittamisesta.

Laina- tai avustushakemus, joka on toimitettu maaseutuelinkeinopiirille myöhemmin kuin 3 momentissa on edellytetty, voidaan ottaa käsiteltäväksi, jos maaseutuelinkeinopiiri erityisistä syistä niin päättää.

3 luku

Luotto- ja avustusehdot

12 §

Laina-aika

Lainan laina-aika on lainoitukskohteesta riippuen seuraava:

- 1) maanostolaina 5—25 vuotta;
- 2) investointilaina tuotantorakennusta varten 5—25 vuotta;
- 3) asuntolaina 10—20 vuotta;
- 4) perinympäristön säilyttämiseen myönnettävä laina 5—10 vuotta; ja
- 5) muut lainat 5—15 vuotta.

Lainan ehtoja määrättäessä on otettava huomioon asianomaisen henkilön varallisuus, tulot, perhesuhteet, lähiajan investoinnit ja muut hänen taloudelliseen kantokykyynsä vaikuttavat seikat.

13 §

Työn suorittamisaika ja sen pidentäminen

Työ, jota varten on myönnetty kolttalaissa tarkoitettua avustusta tai lainaa, on tehtävä loppuun kahden vuoden kuluessa lainan tai avustuksen myöntämisestä lukien, jollei työn suorittamisaikaan ole myönnetty pidennystä. Jos työtä varten on myönnetty sekä avustusta että lainaa, lasketaan edellä mainitut määräajat lainan myöntämisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua pidennystä on haettava ennen määräajan päättymistä. Pidennystä voidaan myöntää kerrallaan enintään vuosi ja yhteensä enintään kaksi vuotta.

Pidennystä koskeva hakemus on toimitettava Inarin kunnan maaseutuelinkeinoveranomaiselle, joka päättää pidennyksen myöntämisestä.

4 luku

Maan hankkiminen ja myynti

14 §

Maan hakeminen

Kolttalain 28 §:ssä tarkoitettu maansaanti-hakemus on tehtävä maa- ja metsätalousministeriön vahvistamalle lomakkeelle ja toimitettava Inarin kunnan maaseutuelinkeinoveranomaiselle.

15 §

Maan hankkiminen

Maaseutuelinkeinopiirin on kolttalain 28 §:ssä tarkoitettujen hakemusten johdosta ryhdyttävä tarpeen mukaan toimenpiteisiin maan hankkimiseksi kyseisen lain tarkoitukseen.

Valtiolle ostettavan tai vaihdettavan omaisuuden hinnoittelee ja ostotarjouksen tekee maaseutuelinkeinopiiri, joka myös huolehtii kauppakirjan laatimisesta ja allekirjoittamisesta.

16 §

Suunnitelmaehdotuksen laatiminen

Ehdotuksen kolttalain 27 §:ssä tarkoitettua maan käyttöä koskevaksi suunnitelmaksi laatii tarvittaessa maaseutuelinkeinopiirin määräyksestä maaseutuelinkeinopiiri virkamies. Maaseutuelinkeinopiiri voi antaa hänelle ohjeita siitä, mitä suunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon.

Suunnitelmasta tulee ilmetä muodostettavat tilat, alueet ja muut etuudet, niiden mahdolliset saajat ja myyntihinnat maksu- ja muine luovutusehtoineen.

Milloin suunnitelmaa ei ole tarpeen laatia, tekee maaseutuelinkeinopiiri myyntipäätöksen kolttalain 29 §:n mukaisesti.

17 §

Suunnitelmasta tiedottaminen

Edellä 16 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaehdotuksen laatimisen aloittamisesta on tiedotettava Inarin kunnassa yleisesti leviävässä sanomalehdessä sekä Inarin kunnan ilmoitus-

taululla. Siitä on lisäksi ilmoitettava kirjeitse Inarin kunnalle sekä niille henkilöille, jotka ovat tehneet maansaantihakemuksen. Suunnitelmaa laadittaessa voidaan tarvittaessa pitää kokouksia.

Kokouksissa voidaan päättää muiden kokousten pitämisestä ja niiden ilmoittamisesta.

18 §

Suunnitelman vahvistaminen

Maaseutuelinkeinopiirin on ilmoitettava laaditusta suunnitelmaehdotuksesta todisteellisesti Inarin kunnalle ja kolttaneuvostolle sekä maan hakijoille. Jos alueella ei ole hyväksyttyä tai vahvistettua kaavoitusta, suunnitelmaehdotus on myös pidettävä Inarin kunnassa yleisesti nähtävänä 30 päivän ajan sen jälkeen, kun nähtävälle asettamisesta on ilmoitettu siten, kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Suunnitelmaehdotukseen tyytymättömän asianosaisen tulee toimittaa kirjallinen muistutus suunnitelmaa vastaan maaseutuelinkeinopiirille ennen nähtävänäoloajan päättymistä.

Suunnitelman vahvistaa maaseutuelinkeinopiiri. Jos omaisuutta on ehdotettu käytettäväksi muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin eikä maaseutuelinkeinopiirillä muualla laissa olevien säännösten nojalla ole oikeutta luovuttaa valtion maaomaisuutta, maaseutuelinkeinopiirin on oman lausuntonsa kera siirrettävä suunnitelma tältä osin maa- ja metsätalousministeriön ratkaistavaksi.

Maaseutuelinkeinopiiri päättää maansaantihakemuksen hylkäämisestä tai sen raukeamisesta, jos hakija ei ole noudattanut 17 §:n mukaisesti annettua kutsua tai ei täytä maan saannin edellytyksiä taikka hakija ei jatka maansaantihakemustaan. Maaseutuelinkeinopiirin on ennen asian ratkaisemista vielä kuultava hakijaa, jollei kuulemista ole jo suoritettu suunnitelman käsittelyn yhteydessä.

19 §

Kauppakirjan laatiminen ja allekirjoittaminen

Kauppakirjat laatii ja allekirjoittaa valtion puolesta maaseutuelinkeinopiiri.

Ostajan on allekirjoitettava kauppakirja maaseutuelinkeinopiirin asettaman 30 vuorokauden pituisen määräajan kuluessa uhalla,

että maaseutuelinkeinopiiri voi katsoa oikeuden ostamiseen rauenneeksi.

Muuhun kuin kolttalain tarkoituksiin luovutettavan omaisuuden osalta kauppakirjan laatii ja allekirjoittaa valtion puolesta maaseutuelinkeinopiiri, jos se on vahvistanut maan käyttöä koskevan suunnitelman tai muutoin päättänyt luovutuksesta. Muutoin sanotuista toimenpiteistä huolehtii maa- ja metsätalousministeriö.

20 §

Hinnan uudelleen määrääminen

Jos ennen kauppakirjan allekirjoittamista havaitaan hinnan määräämisessä sattuneen laskuvirheen tai muun erehdyksen, maaseutuelinkeinopiiri vahvistaa hinnan uudelleen. Milloin kysymys on maa- ja metsätalousministeriön vahvistamasta maan käyttöä koskevasta suunnitelmasta, vahvistaa hinnan maa- ja metsätalousministeriö. Jos laskuvirhe tai muu erehdys on vähäinen, se voidaan jättää oikaisematta.

Maaseutuelinkeinopiiri tai, jos kysymys on maa- ja metsätalousministeriön vahvistamasta maan käyttöä koskevasta suunnitelmasta, maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa niin ikään hinnan uudelleen, jos tilan tai alueen arvo on olennaisesti muuttunut hinnan määräämisen jälkeen eikä kauppakirjaa ole vielä allekirjoitettu.

Mitä 2 momentissa säädetään, noudatetaan soveltuvin osin myös luovutettavien osuuksien ja oikeuksien osalta.

21 §

Valtion saamisten vakuudet

Maaseutuelinkeinopiirin on huolehdittava siitä, että valtionlainoilla ja myyntihintasäämisillä on riittävät vakuudet. Maaseutuelinkeinopiiri myös palauttaa vakuudet kiinteistön omistajalle valtionlainan ja myyntihintasaamisen tultua loppuun maksetuksi.

22 §

Ilmoitus maanmittaustoimistolle

Maaseutuelinkeinopiirin on ilmoitettava kolttalain nojalla tapahtuneista kiinteän omaisuuden luovutuksista, mukaan luettuna myös sanotun lain ulkopuolisiin tarkoituksiin

tapahtuneet luovutukset, viipymättä maanmittaustoimistolle.

23 §

Myyntihinnan takaisinmaksuaika

Kolttatilan ja lisäalueen säännönmukaisin maksuehdoin perittävän myyntihinnan takaisinmaksuaika on vähintään viisi ja enintään 25 vuotta. Myyntihinta voidaan, jos se katsotaan maan saajan taloudellinen asema huomioon ottaen tarpeelliseksi, antaa kokonaankin velaksi säännönmukaisin maksuehdoin.

Myyntihinnan takaisinmaksuaikaa määrätessä on otettava huomioon asianomaisen henkilön varallisuus, tulot, perhesuhteet, lähiajan investoinnit ja muut hänen taloudelliseen asemaansa vaikuttavat seikat.

5 luku

Maksatus ja takaisin periminen

24 §

Laina- ja avustusvarojen maksaminen

Maaseutuelinkeinopiiri maksaa maanostolainan enintään kahdessa erässä. Lainavarat on välittömästi käytettävä kauppakirjassa sovitun kauppahinnan, poismaksettavien luottojen ja kaupan rahoitukseen saadun luoton maksamiseen.

Maaseutuelinkeinopiiri maksaa muut lainat ja avustukset yhdessä tai useammassa, enintään kuitenkin neljässä erässä. Lainan tai avustuksen saajan on annettava maksatusta ja varojen käytön valvontaa varten tarpeelliset selvitykset.

25 §

Lyhennysten ja korkojen periminen

Kolttalain mukaisten valtion saamisten ja lainojen lyhennykset ja korot peritään takaisin siten, että lyhennyksen ja koron yhteismäärä on puolivuositain suunnilleen yhtä suuri tai yhtä suurin puolivuotislyhennyksin. Lyhennykset ja korot erääntyvät maksettaviksi kunkin huhti- ja lokakuun viimeisenä päivänä. Lainan korko on suoritettava kunkin lainaerän nostopäivästä lukien, jollei kolttalain 14 §:stä muuta johdu.

Jollei yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) mukaisesta tuomioistuimen päätöksestä muuta johdu, mainitussa menettelyssä sovittujen helpotusten lakattua valtion saamiset ja lainat erääntyvät tässä pykälässä säädettyin tavoin. Sovittaessa ensiksi mainitun lain 97 §:ssä tai viimeksi mainitun lain 78 §:ssä tarkoitettua järjestelystä tai kolttalain mukaisesta vapaaehtoisesta velkajärjestelystä on valtion saamisten ja lainojen erääntymisjaksoihin sovellettava tämän pykälän säännöksiä.

Valtion saaminen ja laina on 29 §:ssä tarkoitettujen maksuhelpotukset mukaan lukien maksettava takaisin valtiolle kolttalain 14 §:n 1 momentissa ja 30 §:n 1 momentissa säädettyssä ajassa, jollei yrityssaneerauksesta, yksityishenkilön velkajärjestelystä tai vapaaehtoisesta velkajärjestelystä muuta johdu.

26 §

Lainojen, myyntihinnan ja kustannusosuuden periminen

Lainojen, myyntihintojen sekä kustannusosuuksien lyhennysten ja korkojen maksuunpanossa, kannossa ja tilittämisessä on soveltuvin osin noudatettava, mitä eräiden valtion rahasaamisten maksuunpanosta, kannosta ja tilittämisestä annetussa asetuksessa (559/1967) säädetään siinä mainittujen saamisten osalta. Kantoviranomaisena on kuitenkin maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus.

27 §

Ylimääräinen lyhennys

Velallinen ja maaseutuelinkeinopiiri voivat sopia takaisinmaksuajan lyhentämisestä sekä ylimääräisen lyhennyksen maksamisesta ja niiden vaikutuksesta erääntyviin lyhennyksiin. Ylimääräisestä lyhentämisestä huolimatta on maksamattomalle pääomalle lasketut korkoerät suoritettava lyhentämistä seuraavana eräpäivinä.

28 §

Yhdellä kertaa maksettavat saamiset

Uutta maanostolainaa nostettaessa on os-

tettua tilaa tai aluetta ennestään rasittava ostajan vastattavakseen tai maksettavakseen ottama kolttala-, luontaiselinkeino-, porotalous-, porotila-, maatalo- ja maaseutuelinkeinoinlain sekä maankäyttö- ja muun aikaisemman asutuslainsäädännön mukainen laina tai valtion saaminen maksettava korkoineen yhdessä erässä heti takaisin. Maaseutuelinkeinopiiri voi kuitenkin siirtää edellä sanottu valtion saamiset ja lainat uuden omistajan vastattaviksi, mikäli uutta kolttalain mukaisista maanostolainaa ei myönnetä.

Tilan tai sen osan luovuttanut henkilö voidaan vapauttaa vastaamasta lainasta tai valtion saamisesta edellyttäen, että luovutuksen saaja on jo ennestään ollut yhteisvastuussa lainasta tai saamisesta eikä vastuusta vapauttaminen vaaranna lainan tai saamisen takaisinmaksua.

Kolttalain mukaisten lainojen ja muiden valtion saamisten loppuerien perimisessä noudatetaan, mitä eräiden valtion saamisten perimisessä kerta kaikkiaan (682/1966) annetussa laissa säädetään.

29 §

Lykkäykset ja korkovapaudet

Hakijasta riippumattomista syistä aiheutuneiden vaikeuksien lieventämiseksi voidaan valtion saamisten ja lainojen lyhennysmaksuille myöntää lykkäystä sekä korkovapautta enintään vuosi kerrallaan, yhteensä kuitenkin enintään kymmenen vuotta.

Lyhennysten lykkäys voidaan myöntää siten, että takaisinmaksuaikaa pidennetään lykkäysvuosien määrällä ja lykätyt lyhennyserät peritään yhtä monessa erässä alkuperäisen takaisinmaksuajan päätyttyä. Valtion saaminen on kuitenkin maksettava takaisin kolttalain 30 §:ssä ja laina 14 §:ssä säädetyn enimmäistakaisinmaksuajan kuluessa.

Lyhennysten lykkäys voidaan myöntää myös siten, että lykkäysvuosien jälkeen maksettavia puolivuotis- tai lyhennysmaksuja tarkistetaan laina-aikaa muuttamatta.

Maaseutuelinkeinopiiri myöntää hakemuksesta lykkäyksen ja korkovapauden Inarin kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen antettua hakemuksen johdosta lausunnon.

Maaseutuelinkeinopiiri voi myöntää lykkäyksen ja korkovapauden määrätyillä ehdoilla tai peruuttaa myönnetyn helpotuksen, milloin se katsoo siihen olevan lykkäyksen myöntämisehtojen mukaan syytä.

30 §

Avustuksen siirtäminen

Jos sen tilan, jonka kuntoonpanoa varten investointi- tai asuntoavustus on myönnetty, omistaja vaihtuu töiden aloittamisen jälkeen, maaseutuelinkeinopiiri voi siirtää oikeuden maksamatta olevaan avustukseen uudelle omistajalle edellyttäen, että hän täyttää avustuksen myöntämiseksi säädetty edellytykset ja että kolttalain 36 §:n 1 momentissa tarkoitettu lupa on annettu hänelle.

31 §

Lainan irtisanominen

Maaseutuelinkeinopiiri voi kolttalain 36 §:n 3 momentissa ja 37 §:n 1 momentissa mainittujen tapausten lisäksi määrätä lainan kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi

1) jos lainan saaja on käyttänyt lainavaroja muuhun kuin niitä myönnettäessä edellytetyyn tarkoitukseen;

2) jos lainan saaja on lainaa tai sen maksamista hakiessaan salannut lainan myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä olennaisessa kohdassa erheellisen tiedon;

3) jos lainoituksen kohteena olevaa hanketta ei ole tehty valmiiksi asetetussa määräajassa tai hyväksytyä suunnitelmaa noudattaen;

4) jos tila on pirstottu taikka tila tai osa siitä on luovutettu toiselle;

5) jos kolttatila tai sen rakennukset ovat joutuneet lainan saajan toimenpiteen tai laininlyönnin johdosta rappiolle eikä rappiolle joutumisen voida katsoa johtuneen alaikäisyydestä, vanhuudesta, sairaudesta tai muusta sen kaltaisesta syystä;

6) jos vakuuden arvo on siinä määrin alentunut, että lainasta takaisin maksamatta olevan pääoman periminen vaarantuu;

7) jos koron tai lyhennyksen suorittaminen on viivästynyt kauemmin kuin 3 kuukautta erääntymispäivästä lukien;

8) jos lainan saaja tai takaaja on joutunut konkurssiin tai hakee akordia taikka jos takaaja on kuollut eikä lainan saaja kehotuksesta ole asettanut lainan antajan hyväksymää riittävää vakuutta;

9) jos tila tai sen osa myydään ulosottoon;

10) jos lainan saaja on lainan nostamista seuraavan viiden vuoden aikana ilman pakottavaa syytä lopettanut lainan myöntämisen perusteena olevan toimintansa tai olennaisesti supistanut sitä tai ilman maaseutuelinkeinopiirin suostumusta luovuttanut tuen kohteena olevaa käyttöomaisuutta; tai

11) jos lainan saaja on kieltäytynyt antamasta lainan valvontaa varten tarvittavia tietoja, asiakirjoja tai muuta aineistoa taikka kieltäytynyt avustamasta tarpeellisessa määrin tarkastuksen suorittamisessa.

32 §

Myyntihintasaamisen irtisanominen

Maaseutuelinkeinopiiri voi irtisanoa valtion myyntihintasaamisen, kolttalain 33 §:n 1 momentissa tarkoitettu kustannusosuus mukaan lukien, kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi soveltuvin osin samoin perustein kuin laina voidaan irtisanoa edellä 31 §:n 1 momentin 2 ja 4—11 kohdan mukaan. Maaseutuelinkeinopiiri voi irtisanoa saamisen kokonaan tai osaksi myös, jos tilalla tai lisäalueella olevia rakennuksia ei ole palovakuutettu täydestä arvostaan.

33 §

Avustuksen takaisinperiminen

Maaseutuelinkeinopiiri voi kolttalain 36 §:n 3 momentissa, 37 §:n 1 momentissa ja 39 §:ssä säädetyn lisäksi määrätä avustuksen maksettavaksi osaksi tai kokonaan takaisin soveltuvin osin samoin perustein kuin laina voidaan irtisanoa 31 §:n 1 momentin 1—5 ja 10—11 kohdan mukaan.

34 §

Irtisanotun pääoman takaisinmaksuaika

Kun laina, avustus tai valtion saaminen määrätään kokonaan tai osaksi takaisin maksettavaksi, on samalla päätettävä, onko maksettavaksi tuleva määrä suoritettava yhtenä tai useampana eränä, ei kuitenkaan yli kolmen vuoden maksuajalla.

35 §

Irtisanomiskorko

Jos avustus, valtionlaina, valtion myynti-

hintasaaminen tai kustannusosuus määrätään osittain tai kokonaan takaisin maksettavaksi, peritään maksettavaksi määrätulle pääomalle 12 prosentin vuotuista korkoa. Edellä 31 §:n 1 momentin 1, 2 ja 10 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on korko kuitenkin 16 prosenttia.

Jos takaisinperiminen perustuu 31 §:n 1, 2 tai 10 kohtaan, peritään irtisanomiskorko avustuksen tai lainan kunkin erän nostamisesta lukien. Jos takaisinperiminen perustuu omaisuuden tai sen osan luovutukseen, tilan jakamiseen taikka tuen kohteena olleen toiminnan lakkaamiseen tai olennaiseen supistamiseen, peritään 1 momentissa mainittu irtisanomiskorko omistusoikeuden siirtymisestä, tilan jakamisesta taikka toiminnan lakkaamisesta tai olennaisesta supistumisesta lukien. Muissa tapauksissa irtisanomiskorko peritään takaisinperimistä koskevan päätöksen antamispäivästä lukien.

36 §

Viivästyskorko

Jollei kolttalaissa ja tässä asetuksessa tarkoitettuja valtiolle tulevia maksuja suoriteta määräajassa, peritään maksamatta jätetystä suorituksesta korkolain (633/1982) mukaista viivästyskorkoa, kuitenkin vähintään 35 §:ssä mainitun koron suuruisia korkoa.

6 luku

Kolttien asiainhoito

37 §

Kyläkokouksen koolle kutsuminen

Luottamusmiehen tulee huolehtia siitä, että varsinainen kyläkokous kutsutaan vuosittain koolle, kuitenkin viimeistään kunkin kalenterivuoden syyskuussa.

Vaatus ylিমääräisen kyläkokouksen koolle kutsumisesta on esitettävä kirjallisesti kolttien luottamusmiehelle. Luottamusmiehen on vaatimuksen saatuaan viipymättä kutsuttava ylিমääräinen kyläkokous koolle.

Jollei kyläkokousta ole kutsuttu koolle tai jollei kokouksen pitämistä koskevaa vaatimusta ole voitu esittää luottamusmiehelle, varaluottamusmiehen tai kolttaneuvoston tulee kokousta vaatineiden kolttien pyynnöstä kutsua kyläkokous koolle.

38 §

Kokouskutsu

Kutsu kyläkokoukseen on julkaistava vähintään seitsemän päivää ennen kokousta yhdessä kolttala-alueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja pantava nähtäville Inarin kunnan ilmoitustauluille. Kyläkokous voi päättää, että kokouksesta ilmoitetaan muullakin tavoin.

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä ne tärkeimmät asiat, joita kyläkokouksessa on tarkoitus käsitellä.

39 §

Koltthaneuvosto

Koltthaneuvoston tehtävistä säädetään kolttalain 45 §:ssä.

Koltthaneuvoston kutsuu koolle luottamusmies.

Koltthaneuvostossa käsiteltävät asiat valmistele kolttien luottamusmies.

40 §

Päätöksenteko

Jos kyläkokouksessa tai koltthaneuvostossa ilmenee erimielisyyttä asian ratkaisemisessa, päätetään asia äänestyksellä. Päätökseksi tulee enemmistön kannattama ehdotus ja äänen mennessä tasan se ehdotus, jota puheenjohtaja on kannattanut. Vaalin osalta ratkaisee kuitenkin arpa.

41 §

Luottamusmiehen tehtävät

Kolttien luottamusmiehen tehtävänä on:

1) huolehtia kolttien kyläkokousten ja koltthaneuvostojen koolle kutumisesta sekä niiden tekemien päätösten täytäntöönpanosta;

2) antaa tietoja ja neuvoja kolttille myönnettävien etujen hakemisessa ja käyttämisessä;

3) seurata lainsäädäntöä, viranomaisten päätöksiä ja muita toimenpiteitä, joilla voi olla vaikutuksia kolttien toimeentulolle ja muille elinolosuhteille, sekä tehdä viranomaisille aloitteita epäkohtien poistamiseksi; sekä

4) hoitaa ne muut tehtävät, jotka lainsäädännössä,

kolttien luottamusmiehen ohjesäännössä tai kyläkokouksen taikka koltthaneuvoston päätöksellä luottamusmiehen tehtäväksi määrätään.

Koltthaneuvostojen yhteinen kokous voi vahvistaa ohjesäännön, jossa annetaan tarkempia määräyksiä kolttien luottamusmiehen tehtävistä.

42 §

Ehdokasasettelu luottamusmiesvaaliin

Luottamusmiesvaaliin voidaan panna ehdolle kolttalain 46 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö, jota vähintään viisi luottamusmiesvaalissa äänivaltaista henkilöä on kirjallisesti ehdottanut luottamusmieheksi. Ehdottajien on kirjallisesti ilmoitettava ehdokkaansa vaalilautakunnan puheenjohtajalle tai jäsenelle.

43 §

Vaalilautakunnan tehtävät

Luottamusmiesvaalin toimeenpanoa varten valitun vaalilautakunnan tehtävänä on:

- 1) vaalin käytännön valmistelut;
- 2) äänioikeutettujen luettelon laatiminen;
- 3) ehdokaslistan laatiminen ja julkaiseminen;
- 4) vaalin ajasta ja vaalitavasta päättäminen ja siitä ilmoittaminen;
- 5) annettujen äänien laskeminen;
- 6) pöytäkirjan laatiminen vaalista; ja
- 7) vaalin tuloksen vahvistaminen ja sen ilmoittaminen.

Jos määräajassa on asetettu vain yksi ehdokas luottamusmieheksi, vaalilautakunta vahvistaa viipymättä ehdokkaan tulleen valituksi luottamusmieheksi. Vaalilautakunta ilmoittaa tästä hänelle kirjallisesti. Luottamusmiehen valinnasta on lisäksi tiedotettava siten, kuin kolttalain 50 §:ssä säädetään.

7 luku

Erinäiset säännökset

44 §

Rajoituksista vapauttamiset ja siirrot

Kolttalain 36 §:ssä ja 38 §:n 3 momentissa tarkoitettua lupaa, rajoituksista vapauttamista

ja ennakkotietoa koskeva hakemus on toimitettava Inarin kunnan maaseutuelinkeinoveranomaiselle, joka lähettää sen oman lausuntonsa kanssa maaseutuelinkeinopiirille. Hakemukseen on liitettävä tilan luovutuskirja alkuperäisenä tai oikeaksi todistettuna jäljennöksenä taikka luonnos luovutuskirjaksi.

Kun tila tai alue, jota rasittaa kolttalaissa tarkoitettu myyntihintasaaminen tai laina, kokonaan tai osaksi luovutetaan toiselle eikä myyntihintasaamista tai lainaa määrätä maksettavaksi takaisin, maaseutuelinkeinopiiri voi hakemuksesta siirtää myyntihintasaamisen tai lainan kokonaan tai osaksi luovutussensaajan vastattavaksi.

Siirtoa koskevasta hakemusmenettelystä on voimassa, mitä 1 momentissa säädetään. Hakemukseen liitettävään luovutuskirjaan tai sen luonnokseen tulee sisältyä luovutussensaajan sitoumus siitä, että hän ottaa saamisen vastattavakseen.

45 §

Kiinteistörekisterin pitäjän tehtävät

Kiinteistörekisterin pitäjän on tehtävä maaseutuelinkeinopiirin ilmoituksesta kiinteistörekisteriin asianomaisen tilan kohdalle merkintä siitä, että kolttalain nojalla muodostettu tila on sanotun lain 36 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen rajoitusten alainen.

Milloin maaseutuelinkeinopiiri on kolttalain 36 §:n 2 momentin nojalla vapauttanut tilan tai sen osan sanotun lain mukaisista rajoituksista, on maaseutuelinkeinopiirin ilmoitettava siitä edelleen kiinteistörekisterin pitäjälle kyseisiä rajoituksia koskevan merkinnän poistamiseksi kiinteistörekisteristä tai merkinnän tekemiseksi tilan vapauttamisesta rajoituksista. Viimeksi mainittu on voimassa myös, milloin maaseutuelinkeinopiiri on valtiolle takaisin tulleen tilan tai sen osan kohdalta päättänyt, että se käytetään muihin kuin kolttalain tai luontaiselinkeinolain tarkoituksiin.

Kiinteistörekisteriin 1 ja 2 momentin mukaisesti tehdystä merkinnästä kiinteistörekisterin pitäjän tulee lähettää ilmoitus asianomaiselle lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäjälle, jonka tulee tehdä vastaava merkintä asianomaiseen lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin.

46 §

Metsähallintoviranomainen

Kolttalain 9 §:n 1 momentin 2, 3, 5 ja 6 kohdassa sekä 2 momentissa tarkoitettujen metsähallintoviranomaisen luvan tai suostumuksen antaa metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalue, jonka on tarvittaessa pyydetävä lausunto asianomaiselta kolttaneuvostolta.

47 §

Velkajärjestelyhakemus

Vapaaehtoista velkajärjestelyä koskeva hakemus jätetään maaseutuelinkeinopiirille. Hakemukseen on liitettävä 50 §:n 3 momentissa tarkoitettun suunnittelijan maa- ja metsätalousministeriön määräämin tavoin laatima selvitys hakijan taloudellisesta tilanteesta sekä ainakin sen velkojan lausunto, jonka myöntämien luottojen järjestelyä hakemus pääasiassa koskee.

48 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytykset

Lainansaajan voidaan katsoa joutuneen kolttalain 59 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin, jos hän on tullut tai on ilmeisessä vaarassa tulla maksukyvyttömäksi eikä maksukykyä voida pysyvästi palauttaa tämän asetuksen 29 §:n mukaisilla toimenpiteillä taikka sellaisilla varoilla, jotka ovat saatavissa hakijan yrityspääomia haitallisesti vähentämättä.

Kolttalain 60 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan suorittaa valtionlainojen ja myyntihintasaamisten osalta, jos näiden saamisten osuus hakijan kaikista veloista on yli 60 prosenttia tai yli 80 prosenttia hakijan pitkäaikaisista luotoista.

49 §

Velkojen järjestely

Kolttalain 59 §:n mukaisessa vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä on velallisen maksukyvyyn palauttamiseksi ensisijaisesti pidennettävä lainojen ja saamisten takaisinmaksuaikaa ja alennettava korkoa. Valtionlainojen

ja -saamisten koron alentamisen edellytyksenä on muissa kuin kolttalain 60 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, että myös muut merkittävät velkojat alentavat vuotuisia lainanhoitokustannuksia tai ovat kahden vuoden kuluessa ennen hakemuksen jättämistä perineet vuotuiset lyhennykset ja korot alempina kuin lainaa myönnettäessä on hakemuksessa tarkoitettujen lainojen osalta sovittu taikka viiden vuoden aikana merkittävästi helpottaneet hakijan luottojen hoitoa. Valtionlainojen ja -saamisten lyhennyksille ja koroille voidaan samoin poikkeuksin ja edellytyksin myöntää maksuhelpotuksia enintään viideksi vuodeksi, mikäli hakijan maksuvalmiutta ei voida palauttaa edellä mainituilla muilla toimenpiteillä.

Kolttalain 59 §:n mukainen vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan suorittaa ilman kolttatilan muiden yhteisomistajien tai -haltijoiden taikka takaajan suostumusta, jos velkajärjestely tulee myös heidän hyväkseen eikä velkajärjestely ole vastoin velkajärjestelyyn hakijan ja muiden yhteisomistajien vastuun jakoa koskevia sitoumuksia taikka takaussitoutumusta.

50 §

Suunnittelun aloittaminen

Maaseutuelinkeinopiirin on annettava vapaaehtoista velkajärjestelyä koskeva hakemus oman lausuntonsa kanssa selvityksen laatineelle tai, lausunnon antaneen luottolaitoksen kanssa neuvoteltuaan, muulle suunnitelman laatijalle. Lausunnonaan maaseutuelinkeinopiirin on myös ilmoitettava käsitöksensä vakuutena olevan omaisuuden arvosta. Maaseutuelinkeinopiirin on samalla ilmoitettava suunnittelijalle, korvaako valtio suunnittelukustannukset.

Velkajärjestelyä koskevaa hakemusta ei kuitenkaan anneta 1 momentissa tarkoitettulle suunnittelijalle, jos hakemukseen liitetyn alustavan selvityksen tai luottolaitoksen lausunnon perusteella taikka muutoin jo tässä vaiheessa on todettavissa, ettei vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytyksiä ole olemassa. Maaseutuelinkeinopiirin on tällöin annettava päätös asiassa.

Kolttalain 61 §:ssä tarkoitetun suunnitelman voi laatia maaseutuelinkeinopiirin tehtävään päteväksi katsoma neuvontajärjestön toimihenkilö tai vastaavasti muu riittävän asiantuntemuksen ja kokemuksen omaava

henkilö, joka on perehtynyt asianomaiseen toimialaan.

51 §

Suunnitelman laatiminen

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn hakijan tulee suunnittelijan pyynnöstä kohtuullisessa määräajassa antaa suunnittelijalle maa- ja metsätalousministeriön määräämät asiakirjat ja toimia muutoinkin velkajärjestelyn edellytysten selvittämiseksi maa- ja metsätalousministeriön määräämällä tavalla.

Suunnitelman laatijan tulee perehtyä hakijan omistaman kolttatilan olosuhteisiin, hakijan toimintaan, yrityksen ja yrittäjän taloudelliseen asemaan sekä mahdollisuuksiin tuotantoa muuttamalla, omaisuutta rahaksi muuttamalla tai muulla tavoin parantaa hakijan maksuvalmiutta ja yrityksen toimintaedellytyksiä. Suunnitelmaan tulee sisältyä laskelma yrityksen tuloista, menoista, maksuvalmiuden kehittymisestä, investoinneista ja pääomantarpeesta riittävän pitkältä ajanjaksolta.

Suunnitelman laatijan on ennen suunnitelman laatimista kuultava hakijan niitä velkojia, joiden saamisia aiotaan järjestellä. Suunnitelman laatijan on myös neuvoteltava mainittujen velkojien kanssa suunnitelmaan sisällytettävistä toimenpiteistä. Tarvittaessa on muitakin velkojia kuultava.

Jos suunnittelija ja hakija yhdessä toteavat, ettei velkajärjestelyn edellytyksiä ole, suunnittelijan on ilmoitettava kirjallisesti sekä velkojille että maaseutuelinkeinopiirille, ettei suunnittelua jatketa ja samalla palautettava hakemus maaseutuelinkeinopiirille.

52 §

Velkajärjestelysopimus

Suunnittelijan on toimitettava laatimansa suunnitelma maaseutuelinkeinopiirille tarkastettavaksi sekä samalla palautettava hakemusasiakirjat. Todettuaan vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytysten täyttyvän ja annettuaan velkajärjestelyhakemukseen päätöksen siltä osin, kuin kysymys on kolttalain 59 §:ssä tarkoitettua valtionlainojen ja -saamisten järjestelystä, maaseutuelinkeinopiiri laatii suunnitelman mukaisen sopimuksen.

Sopimuksessa hakijan, velkojien ja maaseutuelinkeinopiirin on omalta osaltaan si-

touduttava suunnitelman edellyttämiin toimenpiteisiin. Sopimuksen ehdoiksi on otettava, mitä tämän pykälän 1 ja 3 momentissa ja 53 §:ssä säädetään vapaaehtoisesta velkajärjestelystä. Sopimukseen tulee sisältyä myös korvaus hakijalle 50 §:ssä tarkoitetun selvityksen laatimisesta aiheutuneista kustannuksista siltä osin, kuin selvityksen kustannukset ylittävät maa- ja metsätalousministeriön asettaman omavastuuosuuden.

Sopimus tulee voimaan sen jälkeen kun maaseutuelinkeinopiiri ja ne velkojat, joiden saamia suunnitelman mukaan on tarkoitus järjestellä, sekä hakija ovat allekirjoittaneet sopimuksen. Mikäli joku velkojista jättää sopimuksen allekirjoittamatta eivätkä hänen saatavansa hakijalta ylitä viittä prosenttia sopimukseen sisällyvistä hakijan veloista, voi sopimus muiden sopijapuolten osalta kuitenkin tulla voimaan.

Jos edellytyksiä sopimuksen allekirjoittamiselle ei ole tai jos sopimus ei tule voimaan, maaseutuelinkeinopiirin on kuitenkin tutkittava kolttalain 60 §:n 2 momentissa tarkoitetun valtionlainojen ja -saamisten vapaaehtoisen järjestelyn edellytykset.

53 §

Velkajärjestelysopimuksen seuranta ja muuttaminen

Maaseutuelinkeinopiirin on seurattava velkajärjestelysopimuksen toteutumista. Velallisen on maa- ja metsätalousministeriön määräämin tavoin annettava maaseutuelinkeinopiirille seurantaa varten tarvittavat tiedot.

Maaseutuelinkeinopiirin on huolehdittava siitä, että suunnitelmaan sisältyvät laskelmat ja toimenpiteet pysyvät ajantasaisina ja toteuttamiskelpoisina. Tällöin maaseutuelinkeinopiiri voi tarvittaessa käyttää apuna suunnitelman laatijaa tai muuta 50 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöä, jonka kustannukset korvataan valtion varoista.

Velkajärjestelysopimusta voidaan tarvittaessa muuttaa. Sopimusta muutettaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä 51 §:ssä säädetään. Valtionlainojen ja -saamisten osalta velkajärjestelyn tarkistukset tulevat noudatettaviksi ilman sopimuksen muutosta, jos tarkistukset perustuvat muutoksenhakemuksen johdosta annettuun päätökseen.

54 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeaminen

Maaseutuelinkeinopiiri voi 52 §:ssä tarkoitetun sopimuksen muita sopijapuolia kuultuaan päättää, että vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaa, jos:

1) velallinen on velkajärjestelyä hakiessaan tai menettelyn kestäessä salannut järjestelyyn olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä olennaisessa kohdassa erheellisen tiedon ja velallisen menettely on ollut sopimuksen muiden osapuolten kannalta erityisen moitittavaa;

2) vapaaehtoinen velkajärjestely on perustunut suunnitelmaan tai sopimukseen, jonka toteuttamiselle ei velallisen toimenpiteiden tai laiminlyöntien johdosta enää ole sopimusta muuttamallakaan edellytyksiä; tai

3) jos velallisen olosuhteissa on muuten tapahtunut sellainen muutos, että vapaaehtoisen velkajärjestelyn jatkamiselle ei enää ole perusteita.

Maaseutuelinkeinopiiri voi määrätä sopimuksen raukeamaan siten, että järjestellyt kolttalain 59 §:n 2 momentissa tarkoitetut valtionlainat ja -saamiset palautetaan sen suuruiseksi kuin ne olivat ennen sopimuksen tekemistä vähennettynä järjestelyn aikana maksetuilla lyhennyksillä, koroilla ja muilla suorituksilla. Maaseutuelinkeinopiiri voi 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa irtisanoa valtionlainat ja -saamiset kokonaan tai osaksi.

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

55 §

Rajoituksista vapautuminen

Milloin kolttalain 67 §:ssä tarkoitettu omaisuus, joka on eräiden kolttien asuttamisesta annetun lain 3 §:ssä tai 24 päivänä elokuuta 1984 annetun kolttalain (611/1984) 12 §:ssä säädettyjen rajoitusten alainen, vapautuu näiden säännösten mukaisesta käyttötarkoituksestaan, vapautuu se samalla myös sanotuista rajoituksista. Maanmittaustoimiston on maaseutuelinkeinopiirin ilmoituksesta tehtävä asiasta merkintä kiinteistörekisteriin ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäjän

maanmittaustoimiston ilmoituksesta lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin siten, kuin edellä 45 §:ssä säädetään.

56 §

Valtionmaa Nitsijärvellä

Inarin kunnan Nitsijärvellä sijaitseva tonttialue rakennuksineen jää edelleen valtion

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 1997

omistukseen huoltotarkoituksia ja tilapäistä majoitusta varten.

57 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Tämä asetus tulee voimaan 19 päivänä helmikuuta 1997.

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Nr 133

Sää'masetõs

Addon Helssnest 14 peei'v nuu'bbmannust 1997

Mädd- da meä'ctäällministeeria čuä'ijtemmest šiött'teet nu'bbmannu 24. peeiv 1995 uvddum sää'mläkka (253/1995) nuäjje 1:

1 lääkk

Tuärjjõõzz miõttmuužž õudltõõzz

1 §

Personlaž õudltõõzz

Õudltõõssân sää'mlää'jj (253/95) mielsda õudltõõzz vuäžžmušše lij, štõ oocci lij mätt'tõõttam da põ'stti ha'rjjted kõõččmest le'ddi pörggâm. Oõu'dpeä'lnn celkkum tõn õõst'kani vuei'tet määddvuä'stemlääin jeälstemtääl hãmm'mušše, pörttlääin da -veä'kkvuõđ da investointilääin da -veä'kkvuõđ čuõggasraajmušše, šleädgtem vääras, čää'cchuõl vääras, pirrõssuejlaž õõlgtõõzzid da ä'rbbvue'kkpirrõõzz ruõkkmušše vuei'tet miõttãd.

Tãäl jeä't vuäžžju, säämlää'jj 22 §:st õõlgtum ää'sš mie'ldd looggkani, vuãddeed jeät-ka määddvuä'stemlääin tãäl hãmm'mušše miõttãd nõkkam ooumže, kãã'tt jjiõčč lebe koonn pie'llkuei'mm lij määddvuäžžamooccmuužž tuejjeempoodd lebe läinnãä'sš rä'tk'emmen teãud-dam 50 ee'kked. Ceãlkkum ää'kkraajãst vuei'tet seza moksted jee'rab vää'jjest, õudltõõssân lij, štõ ooumaž lij jãänmõssân 55 ee'kked.

Jee'res tuärjjõõzz ko pörttlääin da -veä'kkvuõđ ij vuäžž miõttãd ooumže kãã'tt lij teãuddam 65 ee'kked. Pörttlääin da -veä'kkvuõđ oodđ põört raajmušše ij seza vuäžž miõttãd 65 ee'kked teãud-dam ooumže. Pie'llkuei'min vää'ldet lokku nuõ-rab ää'kk.

Ää'jjtemes ooumaž vuäitt piãssãd vuäzzlõžãn sää'mlää'jj vuãlla kuulli tuãimin, jõs on lij veãncõõttãm lebe jõs son vuãmašt sää'mtãäl õõutsãä'jest puãrrseezzvuei'm lebe suãnast nuu'bbin lebe jõs tõõzz liã jee'res jee'rab veä'r.

2 §

Tuärjjõõzz miõttmuš jãänbõõzzid

Määddvuä'stemlääin tãäl lebe vuu'vd hãmm'muužž vääras vuei'tet miõttãd õhtsõšše

kuãhttsa lebe jãänbõõzzid saa'mid , kook jeä'la pie'llkuei'm, pãi tã'l ko puk õõutsãä'jest vuãmšteeja teãudde sää'mlää'jj 4 da 5 §:sest šiött'tuum õudltõõzz.

Jõs õudltõõzz kuõskki tãäl lebe vuu'vd õõ'utsãä'jest vuãmšteejin hã't de õhtt teãudd sää'mlää'jj 4 da 5 §:sest šiött'tuum õudltõõzzid da vuãmašt tãälãst lebe vuu'vdest õõccmõsãn kuãl-mad vue'zz, vuei'tet si'jjid õ'htsešše miõttãd jee'rab ko 1 momenttist ceãlkkum säãm'lää'jj vuãlla kuulli õudltõõzzid. Näkkmid ooumid jicčines še vuei'tet miõttãd kõõččmest le'ddi õudl-tõõzz, jõs tãäl lebe vuu'vd jee'res õõu'tsãajest vuãmšteeja õu'dde tõõzz miõttmuužž. Kuã'ss kõõččmest lij čuãggasraajãm- lebe cãä'cc-huõlltuãjãst, koon riikk sprãavdããtt, älgg miõtt-muužžãst lee'd mie'ldd še kiddõs piijjmet panttva'stõsse sõddãm lääinãst lebe riikk vuäžžmest.

2 lääkk

Lääin da veä'kkvuõđ

3 §

Sää'mlää'jj 10 §:sest ceãlkkum määdd-vuä'stemlääin vuäžžãt miõttãd tãäl, tõn vuãssãd-vuõđ lebe lãã'ssmããdd hãmm'mušše sää'mlää'jj 5 §:sest ceãlkkum ooumže, kãã'tt ha'rjjãd lebe älgg ha'rjjted sää'mlää'jjest ceãlkkum luãd-jie'llemvue'jj da jeãlast lebe siirdčããtt põõšši nalla hãmm'mãm jãnnmes. Määddvuä'stemlääin vuäžžãt miõttãd še nõkkam sää'mlää'jj 5 da 6 §:sest ceãlkkum ooumže da õhtõ'sse, kãã'tt hãmm tãäl, vuãssãdvuõđ sää'mlää'jj 3 §:s 2 mo-menttist ceãlkkum u'ccpõrggmuužž vääras.

4 §

Investointilãinn da -veä'kkvuõtt

Määddvuä'stemlääin vuäžžãt miõttãd še nõk-kam sää'mlää'jj 5 §:sest ceãlkkum ooumže, kãã'tt

håmm pört'tääl, tön vuässadvuõd lebe vuu'vd, ko st puätt pöössi nalla jeälsted.

Sää mlää jj 10 §:s 1 moment 2 sââ j a vue llsââ jest investointiläin da veä kkvuõd vwei tet miõttåd ammatlaž kue llsêe llemest, tâkai mädd-täälst da spesialmäddtäälst da sââ mlää jj 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggâmet taarbseei pääd ââ nnemvuämssstöõžž hâmm'mušše.

Puäzõtääl ha rjitem vääras vuäžžat miõttåd 1 momentist ceälkkum investointiläin da investointiveä kkvuõd sokkpuõccui da še obb puäzõtjeäl hâmm'mušše. Investointiläin vuäžžat miõttåd mootorkeälk da jee res jânnamvuâjjamneâ'v da tõi'd kuulli neävvai da še jee res jioggtemes puäzõtäälst taarbsem päädneâ'vvai hâmm'mušše.

Spesialmäddtääl da sââ mlää jj 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggmuužž veeideem õhttvuõdâst vwei tet investointiläin da investointiveä kkvuõd miõttåd pâi tâ 1 ko vwei net štõ nu t kuâstteet tuârjjeem põrggmuš lââ'zzad sâmaj jäänab tuâjvõõjjlažvuõdid, tue jjeem jalostemää'rv lebe kääzzkâ'stmuužžid. Jõs oodeem ââ nnemvuämssstöõžž hâmm'mušše lij ääjab miõttum riikk teä õggin veä kkvuõtt, läinn lebe korktuârjjos, veä kkvuõd vwei tet miõttåd pâi tõi pâai ki, mõök lââ'zste tuâjvõõjjlažvuõdid, tue jjeem jalostemää'rv lebe kää'zzkâ'stmuužžid.

Mäddtääl, spesialmäddtääl, puäzõtääl, kue llsêellmuužž da sââ mlää jj 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggâm vääras vwei tet miõttåd investointiläin da -veä kkvuõd sââ mlää jj 10 §:s 1 moment 2 sõi'ji b da d vue llsââ jest ceälkkum õõlgtõõzzid da mäddtääl vääras še ceälkkum moment 2 sââ'jc vue llsââ jest ceälkkum õõlgtõõzzid. Spesialmäddtääl, ammatlaž kue llsêe llem da sââ mlää jj 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggâmuužž vääras vwei tet lââ'ssen miõttåd lään pööššinallsem ââ nnemkapitaalen 5 §:z mie ldd.

5 §

Äâ nnemkapital'läinn

Läin pööššinallsem äâ nnemkapitaalen vuäžžat miõttåd alteem- lebe veeideem vuälaz ammatlaž kue llsêellmušše, spesialmäddtallu da sââ mlää jj 3 §:z 1 moment — tist ceälkkum u'ccpõrggmušše da ceälkkum hââmmi jätt'tem lebe juâ tkkem vääras. Läin vwei tet miõttåd še suhdantei ta'ssjem vääras, jõs mainsted põrggmet, jõs kõõččmest le'ddi põrggmuužž jeâ t vuõitu vuänkõš äâi j pi štiti äâ nnemkapital lââ'zztemtää juâ tkked. Lââ'sstarbbân kiõččât vuäžžkani kuâddjam tuotto, ko verddjet tön normalpoddu.

6 §

Jätt'temveä kkvuõtt

Jätt'temveä kkvuõd vwei tet miõttåd sââ mlää jj 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggmet lebe ammatlaž kue llsêe llemest šõddi tuâjv-iõkk'kuulid õõtâst, kuõi test lebe koolmâst jätt'temee jjest, kââ'tt la skkëet tön ee jjest ko tuejjeemtuâim lebe veeiduum tuejjeemtuâim altteš. Põrggja jices vwei tet jätt'temveä kkvuõtt miõttåd pâi altteeja lebe tõõžž ve'rddjemnallsem põrggâmtuâimi vääras. Veä kkvuõtt meâ'rreet reknaatum ee kkvuõdi mie ldd jeänmössân 70 000 mä rkked oummust kââ'tt lij obbpeivvsaz tuâjast.

7 §

Läin da veä kkvuõd jeärrsa ko põrggja

Põrttläin da veä kkvuõd da investointiläin da — veä kkvuõd õuõggasraajmušše, çää'chuõl vääras, šleädgtem vääras, ä'rbbvue kkvõõžž ruõkkmušše da pirrõssuejlaž õõlgtummuužžid vwei tet miõttåd še jeärrsa ko põrggmuužž ha rjiteja sâmmlo šše.

8 §

Läinn da veä kkvuõtt põört vääras

Põrttläin- da veä kkvuõd vwei tet miõttåd põõrti raajmušše, kooi sââ'ji, vuâddrä tkkõs, tekniklaž konstruktio da neävv liâ õõlgtummnallsem da jeällemkuul liâ määžna. Ko näkkmid läänid miõttât älgg kiõccâd tõt, štõ tõiõja tuâimivuei m õõudâsviiggât šioõgg pirrõs šlaaj.

Raajlmin, kook raajât da šõõ'reet põrttläin da -veä kkvuõd vie kkin, vuäžž põört šooratvuõtt lee'd jeänmössân 160 nelljõiõkkmetred da kuõi t seâmma põõrtâst le'ddi põört raajmuužž da šõõ'reem vääras õhtsešše 200 nelljõiõkkmetred. Jee rab veâ'rest vuäžž põört šooradvuõtt lee'd õõu'dpeâ lnn ceälkkum siõmmna šõõrab. Näkkam põört šooradvuõtt, koon šõõ'reet, vuâitt lee'd še šõõrab mâid õõud peältn lij ceälkkum, leša põört šooradvuõttân, mõõn vääras läinn miõttât, vää'ldet lokku seža jeänmössân 250 nelljõiõkkmetred.

9 §

Läinai määnmösmä r

Läinai jeänmösmä r liâ:

1) määdvuâ'stemläänast 85% hâmmam-hââ'ddest, kââ'tt vwei tet priimmâd

2) pörttläainast da raajmušše miöttum investintiläainain 80% kuullplaan meä rest, kää tt vuei tet priimmâd;

3) ää nnemkapitalläainast 60% tön ää nnemkapitaalest, kää tt taarbçet peä l ee jj sest da suhdanneläainast jäänmössân 80% tön ää nnemkapitaal lââ zstem meä rest, kää tt taarbçet peä l ee jj se st; da

4) jee res läainain jäänmössân 65% tön kuulplaan lebe kuuli meä rest, kää tt vuei tet priimmâd.

10 §

Veä kkvuõdi jeänmösmä r

Veä kkvuõdi jeänmösmä r liä:

1) investintiveä kkvuõdâst raajjâmpöört väaras, kää tt taarbçet mäddtääl, spesialmäddtääl da jee res luâdjie llemvue jj ha rjtemmest , 60% priimmum kuullplaan meä rest;

2) investintiveä kkvuõdâst u ccpörngmuužž väaras 60% priimmum kuulin;

3) pörttveä kkvuõdin, jeä llempirrös da tuejjipirrös pue remmest da pIRRÖSUEJLAŽ investintin 50% priimmum kuullplaan meä rest;

4) jee res veä kkvuõdin 40% priimmum kuullplaan meä rest lebe nâkkam kuulin koi d vuei tet priimmâd;

Jätt temveä kkvuõdi meä rr, kää tt lij la s kkuum priimmum vee res tuejjilaid mahssum pä l kkuulin da 6 §:z 2 moment ceälkkum ee kkuuadain vuäitt lee d pue ttinallšem:

1. jätt temee kK55 %
2. jätt temee kK50 %
3. jätt temee kK45 %

11 §

Läainai da veä kkvuõdi jooccmuš

Läinn- da veä kkvuõttooccmuš liittjinees älgg kuästteet Aanâr kää dd jännampäi kKjie llemver ggnokka, koonn älgg kuästteet oocmuš ceälkkumužžineezz jännampäi kKjie llemvue kkkruu ge rä tkkeem väaras. Jös seämma ha ñkköse oo33ât läain da še veä kkvuõd, älgg läinn- da veä kkvuõttooccmuš kue dded seämma ääi j. Oocmužžâst älgg hammad še Palggsi Öht-tözz ceälkkmuš, jös oocmuš vuâddaav pie kknese lebe obbnese puä33tâäl ha rjtummušše.

Oocmužžâst da tön liittjin älgg çi lggheed ha ñkköõzz plaan, kuullplaan da oocci mä hsemvalmsvuött. Oocmušše älgg še piijjâd mie ldd še kâ nntemvuõttrekknös, jös tuärjjöõzz oo33ât sää mlää jj 3 §:sest ceälkkum pörggâ-

mušše. Oocmušše ä lgg še piijjâd mie ldd jee res çi lggöõzzid nu t mähtt jännampäi kKjie llemvue kkkruug tää rkben meä rrâd.

Investintiläain da -veä kkvuõd älgg ooccad öuddel ää nnemvuämšstöõzz hâmm muužž lebe tööi raajjâm- lebe jeeres tuâij alttuumužž , koid teägged. U ccpörngmuužž jätt temveä kkvuõd älgg ooccad öu ddel ko tuejjeemtuâim altteet.

Määddvuä sttemläinn ooccmuš älgg kuästteet jännampäi kKjie llemvue kkkruu ge pIRR ee jj se st kaup- da jee res vuäžžamkii rj vuälläkee rjtemmest.

Läinn- da veä kkvuõttooccmuš, kää tt lij kuästtuum jännampäi kKjie llemvue kkkruu ge mä n- njlubun ko 3 momenttist lij öölgum, vuei tet vä ldded kiõttööllâd, jös jännampäi kKjie llemvue kkkruug jee rab veä r diõtt nu t riâšš.

3 lãakk

Läinn- da veä kkvuõttmäain

12 §

Läinnäi gğ

Läain läinnäi gğ lij läaintemsâä jjest kidd ääreel pue ttinallšem:

1) mäaddvuä sttemläinn 5—25 ee kked;

2) investintiläinn tuejjeempöört väaras 5—25 ee kked;

3) pörttläinn 10—20 ee kked;

4) ä rbbvue kKpIRRöõzz ruõkkmušše miõttâm läinn 5—10 ee kked;

5) jee res läain 5-15 ee kked.

Läinnmäainaid meä rremmen älgg vä ldded lokku tän-a oummu väärkösvuött, puâd, piärköskkvuõd, pue ttiaâ j investinti da jee res suu ekonomlaš mä hsemvalmsvuött.

13 §

Tuâi tuejjeemäi gğ da tön koo kkkumuš

Tuâjj, koonnn väaras lij miõttum sää mlää jjest ceälkkum veä kkvuõtt lebe läinn, älgg tue jjeed vaalmäs kuõi t ee jj se st läain lebe veä kkvuõd miõttmest, jös tuâi tuejjeemäigga jeä t leäkku miõttum koo kkkumuš. Jös tuâi väaras lij miõttum veä kkvuõtt lebe läinn, reknastet ööudpeä lnn meärräi j läain miõttmest.

Ööudpeä lnn l momenttist ceälkkum koo kkkumužž älgg ooccad öu ddel ko meä rräi gğ poott. Koo kkkumužž vuei tet miõttâd vuârast jäänmössân öhtt ee kK da ö htsešše jäänmössân kuõi htt ee jj.

Koo kkkummuužž kuõskki ooccmuš älgg kuåstteet Aanar kää'dd jännampäi kkkjie llemvue kkkruu'ge, kää'tt riåšš koo kkkummuužž miõttmest.

4 lãåkk.

Määdd hãmm'muš da kaaupšummuš

14 §

Määdd ooccmuš

Sää'mlää'jj 28 §:sest ceälkkum määddvuåžžamooccmuš älgg tuejjeed mädd- da meä'cctäällministeria nanneem pue'mmja da kuåstteet Aanar kää'dd jännampäi kkkjie llemvue kkkruu'ge.

15 §

Määdd hãmm'muš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg sää'mlää'jj 28 §:sest ceälkkum ooccmuužži diõtt ä'lggged taarb mie'ldd tuåimmad määdd hãmm'mušse sää'mlää'jj õõlgtõõzzid.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug pãåjj hãå'dd da tue'jjad vuå'stemta'rijjõõz da še'ãånn huõl kauppki'rij tuejjemest da vuålla'kee'rijtemmest nõkkam vuåmšstõõzzãst, kää'tvue'stet lebe vaajtet rii'ke.

16 §

Plaannevõõz tuejjummuš

Eevdõõz sää'mlää'jj 17 §:sest ceälkkum määdd'ãånnemplan tue'jjad taarb'cemmest jännampäi kkkjie llemvue kkkruug ve'rggõo-umaž. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuåitt u'vdded su'ne vue'kkõõzzid tõ'st, mãi'd plan tuejjemmen älgg vã'ldded lokku.

Plaanãst älgg kuåsttjed tøk tãål, vuu'vd da jee'res õudltõõzz, koid vuå'ddeet da tõi võõjla vuåžži da kaupphãå'dd mãhss- da jee'resmãai-naineez.

Kuå'ss plan i'llã tarbb tuejjeed, tuejjad jännampäi kkkjie llemvue kkkruug kaaupšem-riåššãm sää'mlää'jj 29 §:z mie'ldd.

17 §

Plaanãst teãdtummuš

Õõu'dpeã lnn 16 §:st ceälkkum plaanevdõõz tuejjeem alttemmest älgg teãdted Aanar kää'ddest aalmilãz lkeãzatest da Aanar kää'dd i'lm-

temtaaulãst. Tõst älgg lãå'ssen i'lmmed kii'rijn Aanar kãdda da tõi'd oummid, kook liã tuejjãam määddvuåžžamooccmuužž. Norrõõzzid vuei'tet'ãå'nned taarb mie'ldd plan tuejjeempoodd.

Norrõõzzin vuei'tet'riåššãd jee'res norrõõzzi'ãå'nmmest da tõi'n i'lmtemmest.

18 §

Plaan nannummuš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg i'lmmed tuejjuum planne'vdõõzzãst tuõd-štemnalla Aanar kãdda da sää'msuãvtõ'sse da määdd ooccejid. Jõs vuu'vdest i'llã priimmum lebe nannuum vãåjjmõš, plaane'vddõs älgg'ãå'nned aalmilãz kuåsttjemmest Aanar kää'ddest 30 peei'v'ãåi'jtõ'st, ko'çuãi'jtõsse piijjmest lij i'lmmtum nu't mã'htt kãåddlaž i'lmmtõõzz kää'ddest i'lmmtet. Tõt kãå'tt ij tuõtt priim plaane'vddõõz, älgg kuåstteed keerjlaž mu'sttõs plan vuåstta jännampäi kkkjie llemvue kkkruu'ge õu'ddel ko'çuãi'jtõ'sse piijjãmpodd poott.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug nannad plan. Jõs vuåmšstõs ee'vdet'ãå'nned jee'res ko'tãn lãå'jj õõlgtõõzzid ij-ka jännampäi kkkjie llemvue kkkruugãst leãkku tõn mie'ldd mãi'd meã'ireet jee'res laa'jjin vuõiggãdvuõtt luõvted riikk mãddvuåmšstõõzz, jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg'jjjãs ceälkkmuužžin se'rded plan tãn pããi'k määdd- da meãcctãållministeria rã'tk'keem vããras.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug riåšš määddvuåžžamooccmuužž heelgemmest lebe tõt jeã't riåššu ni mãi'd jõs oocci i'llã jãkktõõllãm 17 §:z mie'ldd uvddum kãccmuužž lebe ij tieu'd määdd vuåžžmuužž õudeltõõzzid lebe oocci ij jue'ik'jjjãs määddvuåžžamooccmuužž. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg veãl kullãd oocci õuddel ko'rã'tk'kad äã'ssest, jõs kuullmuužž jeã't veãl leãkku tuejjuum plan kiõttõõllmen.

19 §

Kaupp'kee'rij tuejjummuš da vuålla'kii'rijtummuš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug tuejjat da vuålla'kii'rijat kauppki'rijid riikk peã'lest.

Vue'stti älgg vuållãkii'rijted kauppki'rij jännampäi kkkjie llemvue kkkruug u'vddem 30 peei'v'kookka meã'rããi'jtõ'st ä'stõõzzin, štõ jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuåitt ki'ccãd vuõi'ggãdvuõd vuåsttmušse puuttãm.

Ko kõõccmmest lij vuå'mšstõs, kãå'tt luõvted jee'rab ko säämlãã'jj õõlgtõõzzid, kaupp'kee'rij tuejjad da vuålla'kee'rijad riikk peã'lest jãnnam-

päi k̄k̄jie llem-vue k̄k̄kruug. jös töt lij nannääm plaan mii kuâskk määdd âannmmuuz̄ž lebe mudoi riâššâm luövtemmest. Mudoi õõud dpeä lnn ceälkkum tuâimin âann huõl määdd- da meä cctäällministeria.

20 §

Hââ d'd o d'dest meä rrummuš

Jös õõu dpeä lnn kauppkii rj k̄e rjtummuzz vuâmmšet, štõ hââ d'd meä rremmen lij reknastummum puâsttad lebe jee res ošvdõõttmõš, jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄-kruug nannât hââ d'd o d'dest. Kuâ s̄s k̄õõččmest lij plaanâst, koonn määdd- da meä ctäällministeria lij nannääm plaanâst, määdd- da meä cctäällministeria nannât hââ d'd. Jös puâsttad reknastummuš lebe jee res ošvdõõttmõš lij occkaž, töt vuei tet kue d'ded teevkani.

Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug lebe, jös k̄õõččmest lij plaanâst. koonn määdd- da meä cctäällministeria lij nannääm, määdd- da meä cctäällministeria nannât nu t̄ še hââ d'd o d'dest, jös tääl lebe vuu v'd ä rrvv lij jiânnai mottjam mâṅṅa tõ st ko hâ d'd lij meä rruum ij-ka kauppkii rjj leâkku veâl vuâllakii rjtum.

Mâid 2 momentist meä rreet, jâkktõõlât suâppi sõõ jin še tã 1 ko k̄õõččmest liâ vuâssadvuõd da vuõi ggâdvuõd.

21 §

Riikk vuâžžmuuz̄ži ââsktõõzz

Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug âlgg ââ n̄ned huõl tõ st štõ riikklääinain da kaupphâ d'dvuâžžmuuz̄žin liâ nokk pue r̄ ââsktõõzz. Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄-kruug še luõvât määusat ââsktõõzzid k̄iddõõzz vuâ m̄ssteeja mâṅṅa ko riikkläinn da kaupphâ d'dvuâžžmuuz̄ž liâ loopp räjjä mahssum.

22 §

I lmmtõs määddmett' teemkontra

Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug âlgg saraz i lmmted määddmett' teemkontra kiiddõs vuâ m̄stõõzz luõ vtemmest mii lij šõddâm sââ m̄ lãâ j̄j mie ldd da mie ldd looggeel še luõvtõõzz mõõk lia tuejuum lãâ j̄j olggpeällsaid õõlgtõõzzid.

23 §

Kaupphâ d'd määusadmähssmuž

Sââ mtãäl da lãâ s̄svuu v'd kaupphâ d'd

määusadmä hssemäi ḡḡ vue j̄jimeâldaž mähssmääinaivuõi m̄ lij õõccmõssân vitt da jãänmõssân 25 ee k̄ked. Kaupphâ d'd, jös töt k̄iicčât taarb-lõžžân vuâžžji ekonomlaž sââ j̄j lokku vää ldeel, vueitet u v'dded še obbnes veälgas vue j̄jimeâldaž mähssmääinaivuei m̄.

Kaupphâ d'd määusadmä hssemäi j̄ meä rremmen âlgg vä ldded lokku k̄õõččmest le ddi oummu väärkõsvuõtt, puâd, piârkõskkvuõd, puettiaâi j̄ investointi da jee res äâ šš mõõk vaaikete suu ekonomlaž sâ j̄j ses.

5 lãâkk

Mähssmuš da määusad pe r̄rjummuš

24 §

Läinn- da veä k̄k̄vuõttvääräi mähssmuš

Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug mähss määddvuâ sttemplääin jãänmõssân kuõi htten mä hssemvuârast. Läinnvääri ä lgḡe saraz äâ n̄ned kauppkii r̄jest suâppum kaupphâ d'd, meâddamä hssemvääräinai da lääin mähssmušše, kãâ tt lij vuâžžjum kaaup teâggummušše.

Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug mähss jee res lääinaiid da veä k̄k̄vuõdid õhtten lebe jãänab, jãänmõssân seža neljjen vuârast. Lääin leb veä k̄k̄vuõd vuâžžji âlgg u v'dded taarb laž či lgḡõõzz mä hssem da vääri äâ n̄nem kãâccmuuz̄ž vääras.

25 §

Vuõnnummuuz̄ži da koorki pe r̄rjummuš

Riikk vuâžžmuuz̄ži da lääinai vuânummuuz̄ž da koork pe r̄rjet nu t̄ štõ vuânummuuz̄ž da koork mie r̄r lij õ htseše jue k̄k pie llee j̄j k̄e j̄jest meâlggat seämma šoora lebe seämma šoora pie llee k̄k̄vuânummuuz̄živuei m̄. Lääin da koork šã dde mä hssemnalla jue k̄k̄ neelljad mannu lebe kãlggmannu mââ imõs peei v. Lääin korkk âlgg mä hssed jue k̄k̄ läinnvue z̄z kaggempeei vest looggeell, jös sãâ mlãâ j̄j 14 §:sest ij jee rab šõõdd.

Jös põrggi saneerammuuz̄žâst uvddum lãâ j̄j (47/1993) lebe privaatummu veä lgḡšõõttõõlmetst uvddum lãâ j̄j (57/1993) mie ldd uvddum suu vdemstuu l riâššmest ij jee rab šõõdd, riikk vuâžžmuuz̄ž da lääin šã dde mä hssemnalla tãn ceäkksest šõõtt' tuumnalla, ko ceälkkum mõõntõõllmetst suâppum heâlpõõzz po tte. Ko suâvât vuõssmõssân ceälkkum lãâ j̄j 97 §:sest lebe nu bbeen ceälkkum lãâ j̄j 78 §:sest õõlgtum

jä rjstõollmuuzžin lebe sää mlää jji mie ldd jioččvålđđsaž veä lggšiočtõollmuuzžin, älgg riikk vuõžžmuuži da lääinai mä hsemvuâlla šõddmest suâvtet mäid tän ceäkksest šiočteet.

Riikk vuäžžmuuš da läinn älgg 29 §:sest õõlgtum mä hsemheälptõõzz mie ldd looggeel mä hssed vä št rii kke sää mlää jji 14 §:z 1 momenttist da 30 §:z 1 momenttist šiočtuum ääi jjest, jõs põrgg-âmsaneerammužžast, privaatummu veä lgg-järstõõlmest lebe jioččvålđđsaž veä lggjârjstõõllmest jee rab šõdd.

26 §

Läainai, kaupphâ dd da kuullvuässadvuõđ pe rrummuž

Läainai, kaupphõõ ddi da kuullvuässadvuõđi vuännummuužži da kooriki mahssupijjimest, kue ddmest da tilittemest älgg suâppi sõõ jji jäkktõõllâd, mäi d šiočt teet riikk teä ggvuäžžmuužži mahssupijjimest, kue ddmest da tilittimemest uvddum asetõõzzâst (559/1967) meä rreed ko kõõččmest liâ tõst ceälkkum vuäžžmuužž. Kue ddemve rggne kken lij seža mädd- da meä cctäällministeeria teättkuvdldlös.

27 §

Lei ggvuännummuš

Veälglaž da jännampäi kkejie llemvue kkkruug vueilte suâppâd mäâusadmähsmuužži mä hsmest da lei ggvuännummuužži mä hsmest da tõi vaiggtõõzzâst mä hsemnalla šõddi vuännummuužžid. Lei ggvuännummuužžâst huõlkani ä lggõ korkkvuâr mä hssed mäâuskâni kapitaale pue tti peei v tõst ko vuännummuužž lia mahssum.

28 §

Mäâus kook ä lggõ mä hssed õhtten vuârast

Tä 1 ko oodđ mäâddvuâ sttemlääin kaagât, älgg läinn lebe riikk vuäžžmuuš sää m-, luâdjie llemvue kke-, puäžžtääll-, mäddtääll- da mäddjännamjie llemvue kklää jji damäâdd-ää nnem- da jee res õõu dbu aazztemlää jji mie ldd, kää tt la štai ju n ääi jab vuâsttum tääl lebe vuu vd da koonn vuestti lij välđdam jices va štjem lebe mä hsem nalla, seämma ko koorik, saraz mä hssed õhtten vuârast mäâusad.

Tõt kii lij luõvtam tääla lebe vuässadvuõđ tääl vueilte peä štted luõvâs va sttemmen lääinast lebe riikk vuäžžmest, õudltõssân lij štõ luovtõõzz vuäžžij lij ju n ääjab leämmaš mie ldd va stemmen pie lstes lääinasta lebe vuäžžmest ij-ka tä st

va stemmest luõvâs peästtmuš hai tte lääin lebe vuäžžmuužž mäâusad mähsmuužž.

Sää mlää jji mie ldd uvddum lääinai da jee res riikki vuäžžmuužži loppvue zzi mä hsmest jäkktõõlat, mäid uvddum lää jjest mätti riikk vuäžžmuužži perrjemest (682/66) šiočteet.

29 §

Ma nnjummuužž da korkkluõvsvuõđ

Lääinvalldi siõmna ääi jpi štiti ekonomlaž vaiggâdvuõđi heälpeem diõtt vueilte riikk vuäžžmuuži da lääinai vuäneem mäâusaid miõttâd ma njeem da korkkluõvsvuõđ jeänmõssân õõut ee jje vuârast, õ htseše seša jäänmõssân lääi ee kked.

Vuännummuužži ma njeem vueilte miõttâd nu t štõ mäâusadmä hsemääi j kookkeet ma njeemee jji meä rin da ma njuum vuännummušvue zz pe rret seämma mähssvue zvest ko alggmäâusadmähssâi gg lij puuttâm.

Vuännummuužži ma njeem vueilte še miõttâd nu t štõ ma njeemee jji mäñña tõ st mä hsem peä llekksaž — lebe vuäneemmäâusaid ta rkkkeet läinnäi j muu ttkani.

Jännampäi kkejie llemvue kkkruug meätt ooocâm kee jjest ma njeemmuužž da korkkluõvsvuõđ mäñña ko Aanar kää dd ännampäi kkejie llemvue rggne kke lij ouddam ceälkkmuužžâst.

Jännampäi kkejie llemvue kkkruug vuäitt miõttâd ma njeemmuužž da korkkluõvsvuõđ mie rruum mäâinaivueil m lebe keässõõttâd miõttum heälptõõzz, kuâ ss tõt vuäinn tõõzz lij veä rr.

30 §

Veä kkvuõđ serddmuš

Jõs tõn tääl, mõõnn kuddân raajjâm väâras lij miõttum investointi- lebe põrtveä kkvuõtt, vuämšteei vaaijaav mäñña tõ st ko tuâij liâ ju n alttuum, jännampäi kkejie llemvue kkkruug vuäitt se rdded veä kkvuõđ oodđ vuämšteeja, õudeltõssân lij štõ son teäudd veä kkvuõđ ouddmušše meärruum õudltõõzzid da štõ sää mlää jji 36 §:z 1 momenttist ceälkkum lää pp lij su nne uvddum.

31 §

Lääin luõvâsceälkkmuš

Jännampäi kkejie llemvue kkkruug vuäitt sää mlää jji 36 §:z 3 momenttist da 37 §:z 1 momenttist ceälkkum šõddmuužži lää ssen

meä rreed lääin obbnēs lebe pie k̄knes tō 'st saraz mā hssed määusad:

1) jōs lääin vuāžži lij āānnam läinnväärid jee res oōlgtōsse ko mā 'id lääin miōttmen lääi oōlgtōs;

2) jōs lääin vuāžži lij lääin lebe veä k̄kvuōd oocmen peittam vääžnai sōō 'jin teādaid, kook leje vaaikted lääin miōttmušše lebe mähsmušše lebe ouddam tōin samai puāst teādaid;

3) jōs läaintum ha ŋk̄kōs ij leäkku tuejjuum vaalmōš piijjum meä 'rrāaij se 'st ij-ka priimmum plaan leäkku jākktōöllum;

4) jōs täääll lij juōkkum lebe tääll lebe tōn vue 'ss lij luāvtum nobba;

5) jōs sää 'mtääll lebe tōn raajjālm liā lääin vuāžži tuāim lebe huōltemmesvuōd diōtt pillšōōvvām ij-ka tōōzz leäkku veä 'rren vuāžži vue llekksašvuōtt, puārsvuōtt, puōccmuš lebe jee 'rab nākkam veä 'rrr;

6) jōs āāskōōzz ä 'rvv lij nu 't jīānnai vuāllnam, štō lääin määuskani āārri vuei 'vkapitaal määusadmähssmuš sātt kuāddjet määuskani;

7) jōs koorc lebe vuānummužž mähssmuš lij māņņnam jāānab ko 3 määnpāai mā 'hssempeei 'vest looggeel;

8) jōs lääin vuāžži lebe tuāggteei jouddam konku 'rsse tai āācc akordi lebe jōs tuāggteei lij jāāmm'mam lebe lääin vuāžži leäkku raukmest huōlkani piijjām riittjeejai āāsktllzz, mōōn lääin u 'vddi lij raukkām;

9) jōs tääll leb tōn vue 'ss kaupšet āālgasmetteel;

10) jōs lääin vuāžži lij lääin kaggmest 5 ee 'jj se 'st jee 'rab pāāklaž veä 'rtāā jōskkām tōn tuāim, kāā 'tt lij leāmmaš lääin miōttām vuāddan lebe jīānna oōccāām tōn tuāim lebe jāānnapāi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug lāā 'vtāā luōvtām āā 'nnemvuāmšstōōzz, mōōn vāāras tuārjjōs lääi uvddum; lebe

11) jōs lääin vuāžži lij k̄eālddōōttām u 'vddmen nākkam teādaid, ä 'šškii 'rjid ebe jee 'res aunnsid, māi 'd taarbšet lääin āā 'nnem kāā 'ccmest lebe jōs son lij taarblašnalla k̄eālddōōttām veä k̄ktemmen ta 'rkkōōzz tuejjemest.

32 §

Kaupphâ 'ddvuāžžmuužž uōvāsceälkkmuš

Jāānnapāi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug vuāitt luōvāscie lkk̄ed riikk kaupphâ 'ddvuāžžmuužž, sāā 'mlāā 'jj 33 §:z 1 momenttist oōlgtum kuullvuāssadvuōtt mie ldd looggel, obbnēs lebe pie k̄knes saraz määusadmā 'hssed šiotteeli sōō 'jin seāmmā vuāddōōzin ko läinn vuei 'tet luōv-

āscie lkk̄ed oōu 'dpeā lnn 31 §:z 1 momentt 2 da 4—11 sōō 'ji mie ldd. Jāānnapāi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug vuāitt luōvāscie lkk̄ed vuāžžmuužž obbnēs lebe pie k̄knes še tā 1, jōs täälast lebe lāā 'ssvuū 'vdest āārri raajlmid jeā 't leäkku āāsktum tiuudd āā 'rvest.

33 §

Veä k̄k̄vuōs määusatpe 'rrjummuš

Jāānnapāi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug vuāitt sāā 'mlāā 'jj 36 §:z 3 momenttist, 37 §:z 1 momenttist da 39 §:sest šiot'tuum lāā 'ssen meä 'rreet veä k̄k̄vuōd obbnēs lebe pie k̄knes määusatmā 'hssed šiotteeli sōō 'jin seāmmā vuāddōōzin ko läinn vuei 'tet luōvāscie lkk̄ed oōu 'dpeā lnn 31 §:z 1 momentt 1-5 da 10-11 sōōji mie ldd.

34 §

Luōvāsceälkkum kapitaal määusadmā 'hssemāi 'gš

Kuā 'ss läinn, veä k̄k̄vuōtt lebe riikk vuāžžmuš meä 'rreet obbnēs lebe pie k̄knes määusadmā 'hssed, ālgg tā 1 še riāššād, ālgg-a määusadmā 'hssmem mie 'rr mā 'hssed ohttān lebe jāānben vue 'ssen, ij seža pāi 1 kolmm ee 'jj mähss-āā 'jin.

35 §

Luōvāsceā lkk̄emkorkk

Jōs veä k̄k̄vuōtt lebe riikk vlāinn, riikk kaupphâ 'ddvuāžžmuš lebe kuullvuāssadvuōtt meä 'rreet obbnēs lebe pie k̄knes määusadmā 'hssed, pe 'rrjet kapitaale, kāā 'tt lij meä 'rruum maausatmā 'hssed, 12 % ekksaž korkk. Oōu 'dpeā lnn 31 §:z 1 momentt 1,2 da 10 sāā 'jest ceälkkum šōddmuužžin lij korkk seža 16 %.

Jōs määusadpe 'rrjummuž vuāddaavv 31 §:z 1,2 da 10 sājja, pe 'rrjet luāvāsceā lkk̄emkorkk veä k̄k̄vuōd lebe lääin jue k̄k̄ vue 'zz kaggmest looggeel. Jōs määusatpe 'rrkummuž vuāddaavv vuāmšstōōzz lebe tōn vue 'zz luōvtummušše, lebe nākkam tuāim, koonn vāāras lij tuārjjōz miōttum, loopptummušše lebe tuāim šōōrab oōccummušše, pe 'rrjet 1 momenttist ceälkkum luōvāscie lkk̄emkorkk vuāmšstōsvuoi 'ggādvuōd se 'rdmest, tääll jue k̄k̄mest lebe tuāim puuttmest lebe šōōrab oo 'ccemest. Jee 'res sōō 'jin luōvāscie lkk̄emkorkk pe 'rrjet määusat tōn peei 'vest ko määusatpe 'rrjemest uu 'deš riāššām.

36 §

Mâḡḡnemkorkk

Jõs sää mlää jjest lebe tän asetõõzâst õõlgtumum rii kke puõ tti mäausaid mahssu mie rraai jjest. pe rjet mäau skai kuâddjam mäausast korkklää j (633/1982) mie ldd mâḡḡnemkorkk, jäänmõssân seža 35 §:sest ceälkkum šoora kookk.

6 lããkk

Saa 'mi aa 'šši hãi 'ddmuš

37 §

Kãččmuš sijddsãbbra

Õu 'ddoummu âlgg ââ nned huõl tõ st štõ jiočč sijddsãbbbar kããččad noorrããttãd jue kã ee j, seža mãâ njmõssân čõhččmannusta kõõččmest le 'dd ka ldaree j.

Keerjlaž kaibbjummuš pãi lmeãrsaž sijddsãbbra kãččmušse âlgg u 'vded saa 'mi õu 'ddoumže. Saraz ko õu 'ddoumaž lij vuãžžam kai 'bbjummužž, âlgg suu kãččad pãi lmeãrsaž sijdsãbbbar noorrããttãd.

Jõs õu 'ddoumaž i llã kãččam sijddsãbbbar noorrããttãd lebe kaibbjummuž ill- vuõittum kue 'dded õu 'ddoumže, âlgg vããrrõu 'ddoummu lebe sää 'msuãvtõs kãččad kaibbjummu sijdsãbbbar noorrããttãd.

38 §

Kãččmuš sijddsãbbra

Kãccmuš sijddsãbbra âlgg i lmmtded uu 'ccmõssân 7 pei 'ved õu 'ddel sãbbred õõutãst aalmilaž keãzaa 'test, kãã tti i lmmštããv sæã 'mvuu 'vdest da piijjãd vuei 'nnma Aanãr kãã 'dd i lmmtõstau lle. Sijdsãbbbar vuãitt še riãššãd, štõ aijddsãbbrest i lmmtded še jee resnalla.

Sããbbarkãččmest âlgg i lmmtded sãbbbar ãi gž da pãi kã da veãžnjummuž äã šš, koi 'd sãbbrest juu rdet kioõttããllãd.

39 §

Sãã 'msuãvtõs

Sãã 'msuãvtõõzz tuejtin šiõtt teet sæã mlää j 45 §:sest.

Õu 'ddoumaž kãčč sæã 'msuãvtõõzz noorõõttãd.

Õu 'ddoumaž valmštããll aa ššid, koid kioõttõõlãt sæã 'msuãvtõõzzãst.

40 §

Riãššm tuejjummuš

Jõs sijdsãbbrest lebe sæã 'msuãvtõõzzãst šã 'dd jee 'resmiõlvuõd mõ 'nne äã šš rã tãk'emmen, riãššet äã ššest jionsteel. Riãššmen šãdd tõt ee 'vdtõs, koon jäänmõs oummin lij kue 'ddtam da jõs jion liã seãmma jiãnnai, tã l tõt ee 'vdtõs, koon saaggjãã 'dteei lij kue 'ddtam. Ko kõõččmest lij vaal, tã l vue 'rbbrãtkãd äã šš.

41 §

Saa 'mi õuddoummu tuej

Saa 'mi õu 'ddoummu tuejtin lij:

1) äã nned huõl štõ saa 'mi sijdsãbbbar da sæã 'msuãvtõõzz kããččad noorõõttãd da tõi tuejjeemi riãššmuužzi tiuddepaijimest;

2) u 'vded teãdaid da veu kãkõõzzid saa 'mid miõttãm õudltõõzzi ooccmest da äã nnmest;

3) čuõvvãd laa jjituejjummužž, ve ržgne kã riãššmid da jee 'res tuãimaid, mãi 'nn sãtt leed mãkamne vaikkõs saa 'mi jeã llempuãdaid da tuejjeed alttõõzzid vergžnee kãid puereem sõõ jin;

4) hãiddad jee 'res tõi 'd tuãjaid, mõõkk laa jtin, saa 'mi õu 'ddoummu vue kãkõsmeã 'rõõzzãst lebe sijdsãbbbar lebe sæã 'msuãvtõõzz riãššmin tuejtin meã 'reet.

Sãã 'msuãvtõõzzi õhttsãž sããbbbar vuãitt nanneed vue kãkõsmeãrrõõzz, ko 'st uu 'det tãã rãkab meã 'rõõzzid õu 'ddoummu tuejast.

42 §

Õu 'ddoumažvaali ee 'vdken piijmuš

Õu 'ddoumažvaalin vuei tet piijjãd ee 'vdken sæã mlää j 46 §:z 2 momentist õõlgtum ooumaž, koon õõccmõssân vitt nõkkam oummu, kookk liã jionnvããldla õu 'ddoumažvaalin, liã ee 'vdtam õu 'ddoumžen. Tõk keãk pe jje ee 'vdeķãl lžge keerjlaž i lmmtded ee 'vdkes vaall 'lu 'vddkãã 'dd saaggjãã 'dteei lebe vuãzzla.

43 §

Vaall 'lu 'vddkãã 'dd tuej

Tõn vaall 'luvddkãã 'dd, kãã tti lij valljuum piijjãd toi 'mme õu 'ddoumažvaalid, tuejtin lij:

1) valmštõõllãd vaali praktiklaž äã šš;

2) tuejjeed looggtõs jionstemvuõiggãdvuõõttlain;

3) tuejjeed da čõõdted ee 'vdeķlistt;

4) riãššãs vaali pooddãst da vaallnãã lest da i lmmtded tõ 'st;

5) reknastted uvddum jion;

6) raajjad pá rddkí rjj vaalin da

7) nanneed vaali šoddmuš da i lmmtded tō 'st.
Jōs meä 'rääi 'j e 'st lij ōu 'ddoomažee 'vdken pijjum pái ōht ee'vdeķ, vaall lu 'vddkā 'dd nannad ta lsi sto tát eevdeķ lij valljuum ouddoomžen. Vaall lu 'vddkā 'dd i lmmad tā 'st keerjlas su 'nne. Ōu 'ddoummu valljemmest ālgg lââ 'ssen teadted nu 't mäht sāā 'mlää 'jj 70 §:sest siōtt teet.

7 lāākk

Jee 'rab meārrōōzz

44 §

Raajjtōōzzin luōvāspeā 'sttmuž da serddmuužž

Ooccmuš mii kuāskk lāā 'mlää 'jj 36 §:sest da 38 §:z 3 momenttist ōōlgtummu lāā 'v, rāājttōōzzin luōvāspeā 'sttmuūžž lebe ōōudkīōttēād, ālgg lue 'dēd Aanār kāā 'dd jānnapāi kĳkie llemvue kĳver gĳnekka, kāā 'tt vuōlttād tōn jānnapāi kĳkie llemvue kĳkruu 'ge da peejj tōōzz mie ldd jijjās ceālkkmuūžž. Ooccmušse ālgg piijjād mie ldd tāāl alggluōvtemkī 'rjj lebe tuōttān tuōdštum kopio luōvtemkīi 'rjest lebe vuōstuejjuum luōvtemkī 'rjj.

Tāl ko tāāll lebe vu 'vdd, koon la 'sttaij sāā 'mlää 'jjest ceālkkum kaupphā 'ddvuāžžmuš lebe lāāin, obbnes lebe pie kĳknes luōvtet nobba ijka kaupphā 'ddvuāžžmuūžž lebe lāāin meä 'rreet māāusat mā 'hssed, jānnapāi kĳkie llemvue kĳkruug vuāitt ooccam 'kee 'jjest se rdded kaupphā 'ddvuāžžmuūžž lebe lāāin nu 't štō luōvtōōzzvuāžžī vastad obbnes lebe pie kĳknes tō 'st.

Serddmuūžž kuōskki ooccam 'mōōntōōllmest lij viōggāst tōt māid 1 momenttist siōtt teet. Oocmuūžž mie ldd pijjum luōvtemkēe 'rjest lebe tō 'st vuōstuejjuum pōmmjest ālgg lee 'd miēdd luāvtōōzzvuāžžī cōōnōōttmuš tō 'st, štō son va 'sttad vuāžžmuūžžāst.

45 §

Ķiddōsrekister ōō 'nni tuej

Ķiddōsrekisterōō 'nni ālgg jānnapāi kĳkie llemvue kĳkruug i lmmtōōzzāst tue 'jjeet kīddōsrekistra meārkkmuš kōōččmest le 'ddi tāāl puōtt tōst, štō sāā 'mlää 'jj mie ldd vuāddđuum tāāl lij ceālkkum lāā 'jj 36 §:z 1 da 2 momenttist ōōlgtum rāājttōōzzi vuālaž.

Kuā 'ss jānnapāi kĳkie llemvue kĳkruug lij 36 §:z 2 momentt mie ldd luāvāspeā 'sttam rāājttōōzzin tāāl lebe vue 'zz tō 'st, ālgg jānnapāi kĳkie llemvue kĳkruug i lmmtded tō 'st kīddōs-

rekisterōō 'nja, štō kīddōsrekisterōōnni vāldd rāājttōōzzid kuōskki meārkkmuūžž meādda kīddōsrekisterist lebe tuejjad meārkkmuūžž tāāl rāājttōōzzin uōvāspeā 'sttmest. Māāimōōssān ceālkkum lij viōggāst še tā 1, ko jānnapāi kĳkie llemvue kĳkruug lij riāššām tōn tāālast lebe tōn vue 'zz est, kāā 'tt lij puāttam māāusat rii 'ķe, štō tōt āā 'net jee 'res ko sāā 'mlää 'jj lebe luādjie llemvue kĳklāā 'jj ōōlgtōōzzid .

Ķiddōsrekistra 1 da 2 momentti mie ldd tuejjuum meārkkmuūžžāst ālgg kīddōsrekisterōō 'nni i lmmtded kōōccmest le 'ddi lāā 'jjcuārvvmuš- fa kīddeemrekisterōō 'nnja, koon ālgg tuejjeed seāmmānallšem meārkkmuš kōōččmest le 'ddi lāā 'jjcuārvvmuš- da kīddeemrekistra.

46 §

Meä 'cchalltōsve 'rgĳne kĳk

Sāā 'mlää 'jj 9 §:z 1 momentt 2, 3, 5 da 6 sāā 'jest da 2 momenttist ōōlgtum meä 'cchalltōsver gĳnee kĳk lāā 'v lebe miōttmōōžž oudd Pājj- Sāā 'mjānnap luādhāiddānvanu 'vdd koon ālgg taarbšemmet kōōččād ceālkkmuš kōōccmest le 'ddi sāā 'msuāvtōōzzāst.

47 §

Ooccmuš veä lĳgĳsiōtt'ōōlmušše

Jiōccvālddsāž veä lĳgĳsiōttōōlmuūžž kuōskki ooccmuš kue 'det jānnapāi kĳkie llemvue kĳkruu 'ge. Ooccmušse ālgg piijjād mie ldd 50 §:z 3 momenttist ōōlgtum plaanjeeja ceālkkmuš, kāā 'tt lij tuejjuum mādd- da meä 'cctāāllministeeria vue kĳkōōzzi mie ldd, oocci ekonomlaž sāā 'jest da ōōccmōōzzāst tōn veä lju 'vddi ceālkkmuš, koon u 'vddem lāāinai jārjstōōllmuūžž ooccmuš vuōss' sāāā 'jest kuāskk.

48 §

Jiōccvāldds veä lĳgĳsiōttōōlmuūžž ōudeltōōzz

Lāāinvuāžžī vuei 'tet kīōččād jouddam nākkam pōōšši ekonomlaž vaiĳĳād vuōdid, koid sāā 'mlää 'jj 59 §:z 1 momenttist lij ōōlgtum, tā 1 jōs son lij sōddām tai sātt tuōdi lee 'd vaarāst šōddād nākkmen kāā 'tt ij pāā 'st māhssed ijka suu māhssem-pā 'sttmuūžž pōōšši nalla vuōittu pue 'reed tān asetōōzz 29 §:sest ōōlgtum tuāimivuei 'm lebe nākkam vāārivuei 'm, mōōkk liā vuāžžmest oocci porggāmkapitaālid čuu 't jiānnai oo 'cckāni.

Sāā 'mlää 'jj 60 §:z 2 momenttist ōōlgtum šōddmuūžžī puōtt vuei 'tet jiōccvāāldlaž veä lĳgĳsiōttōōlmuš tuejjeed ko kōōccmest liā riik-

kläain lebe kaupphá dvuázzmuuzž, jös täai vuázzmuuzži vuássadvuott lij oocci puki vie ljin pái 160% lebe pái 180% oocci ku kesäiggsaž läainain.

49 §

Vie lji järjstöölluš

Sää mlää jji 59 §:z mie ldd tuejjuum jiöcväaldlaž veä lggšiottoölmuužžast älgg veä l-jiva lddi mä hsemvápsttmuuzž pue reem diött vuoss säa jest köökked läainai lebe vuázzmuuzži máusatmähssmužžai j da vue leed koork. Riikkläainai da -vuázzmuuzži koork vue leem öudltös-sân lij jeerab ko säa mlää jji 60 §:z 2 momenttist öölgum sōo jin, štō še jee res sōorab vie lju vddi vue lee ekksaž läainhâiddamkuulid lebe liä kuōi t ee jji poodd öou dpeä lnn oocmuuzž kue ddem pe rjam ekksaž vuänmuuzžid da koorkid vue lben ko mäi d läain miöttmen leä t oocmest ceälkkum läainain suáppum lebe viid ee jji äi j liä jeänab heälpäam oocci läainai hâiddmuuzž. Riikkläainai da — vuázzmuuzži vuänmuuzžida da koorkid vuei tet seämma nalla miöttâd mä hsemheälptöözid jäänmössân viidös ee jjes, jös oocci mä hsemvalmšvuöd jeä t pue reed öou dpeä lnn ceälkkum jee res tuäimaivuei m.

Sää mlää jji 59 §:z mie ldd tuejjeem jiöcväaldlaž veä lggšiottoölmuš vuei tet tuejjeet jee res säa mtääl ö htseše vuämšteejai tai vaaldšeejai lebe tuákkeeja miöttmuuzžtää, jös veä lggšiottoölmuš šâdd sij pue rren ij-ka veä lggšiottoölmuš leäkku tööi čöönööttmuuzžid vuástta, möökk kueskke veä lggšiottoölmušš oocci da jee res ö htseše vuämšstei va steem jue kkmuužž lebe tuäkköscöönööttmuuzž.

50 §

Plaanjem alttummuš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg u vdded jiöcväaldlaž veä lggšiottoölmušš kuöskki oocmuš jijjös ceälkkmuuzžines čio lggšiooss raajj ja lebe, kol lij suávtööllâm ceälkkmuuzž oudam läinninstituuittin, jee res plaan raajj ja. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg ceälkkmuuzžstes u vdded jijjös áaskas tön vuämšstöös ää rvest, mii lij läain áasktössân. Seämast jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg i lmmted plaan raajj ja, ko rvvat-ko riikk plaan-jemkuulid.

Veä lggšiottoölmuužž kuöskki oocmuuzž je t seža uvddu l momenttist öölgum plaan raajj ja, jös oocma mie ldd pijjum vuösciö lggšiožžast

lebe läinninstituuitt ceälkkmuuzžast lebe muđoi ju n tän räai jest lij vuei nmmest, štō öudeltööz jioöcväaldlaž veä lggšiottoölmušše jiä leäkku. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg tá l u vdded riäššâm tän ää ššest.

Sää mlää jji 61 §:sest öölgum plaan vuáitt raajjâd vue kkeemöhtööz tuáimmáoumaž, koon jännampäi kkkjie llemvue kkkruug lij kiöččâm štō lij pō stti tön tuō jju lebe muđoi jee res nákká ooumž, keä st lij nokk ä šštobddâmvuöd ja mátt-jummuuzž da kää dd tábdd kööccmest le dd tuáimmvu v d.

51 §

Plaan raajjmuš

Jiöcväaldalž veä lggšiottoölmuužž oocci älgg plaan raajji raukkmest šioögg meä rräai j se st u vdded plaan raajj ja mádd- da meäcctäällministeeria meä rreem ä šškii rjid da še muđoi tuáim-mad mádd- da meäcctäällministeeria meärreem nalla etō öudeltöözid veä lggšiottoölmušše vuei tet se lvtet.

Plaan raajji älgg tobsttööttâd oocci säa mtääl jeällmööžžid, oocci tuáimaid, pörggâm da pörggi ekonomlaž sä jja da vöojlažvuödid tuejjeem muu tteel, vuämšstööz teä ggen muu tteel lebe jee res nalla pue reed oocci máhsemvalmšvuöd da pörggâm tuáimmamöudltöözid. Plaanâst älgg lee d mie ldd reknöstös pörggâm puáain, kuulin, mä hsemvalmšvuöd šöddmest, investointin da kapiatlaarbâst nokk ku kes äi ggpoodd se st.

Plaan raajji älgg kuullâd öu ddel plaan raajj-mest töi d oocci viel luvddjid, kooi vuázzmuuzžid juu rdet järjstet. Plaan raajji älgg še suávtööllâd ceälkkum vie lju vddivuei m tuáimain möök liä plaanâst mie ldd. Taarbsemest älgg še jee res vie lju vddjid kuullâd.

Jös plaan raajji da oocci ööutsâa jest vuei nne, štō öudeltööz veä lggšiottoölmušše jiä leäkku, plaan raajji älgg keerjlaä i lmmted nut vie lju vddjid ko ännampäi kkkjie llemvue kkkruuge, štō plaanjemtuái jeä t juätkku da seämast vuält-teet mááusat oocmuš jännampäi kkkjie llem-vue kkkruuge.

52 §

Veä lggšiottoöllâmsuáppmuš

Plaan raajji älgg kuástteet plaan jännampäi kkkjie llemvue kkkruuge ta rkkeem diött da seämast u vdded mááusat ooc-âmä ššpömmâi. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug tejjad plaan mieldd suáppmuuzž, mâñja ko

lij k̄iõccâm štõ õudltõõzz veä l̄ḡḡšiõttõõmušše teäuddjâ vve da lij ouddam veä l̄ḡḡšiõttõõllâmooocmušše riäššâm tõi sõi, ko k̄õõč̄mest lij 59 § õõlgtummuin riikklääinai da vuäžžmuužži šiõttõõlmest.

Suäppmuužžâst oocci, vie lju v̄ddi da jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug â l̄ḡge jue k̄k̄kaš peä l̄stes čõõnõõttâd tõiđ tuäimaid, mõõk liä plaanâst. Suäppmuužž mäinnan âlgg vâ l̄dded mäid tän ceäkkaz 1 da 3 momenttista da 53 §:sest šiõtteet jiõččvâlddlaž veä l̄ḡḡšiõttõõllmest. Suäppmuužžqst âlgg lee d mie l̄dd se korvvõs oocca 50 §:sest õõlgtum se l̄vvtõõzz raajmest šõddâm kuulin tõi sõi, ko selvtõõzz kuul mâ nne pâi l̄ jiõččva šteemvue v̄zz, mõõnn meä v̄cc- da mädd-täällministeria lij piijâm.

Suäppmuš puätt viõ k̄k̄e tõn mænna ko õõlgtum či l̄ḡḡõõzz jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug da tõn vielu v̄ddi, kooi vuäžžmuužžid plaan mie l̄dd juu r̄det järjstõõllâd, da oocci liä vuälläkii r̄jtam suäppmuužž. Jõs k̄ii-ne vie lju v̄ddjin kuäđd oocmuužž vuälläke r̄jtekani jiä-ka suu vuäžžmuužž oocjest mõõn pâi l̄ vitt prosent suäppmuužžâst mie l̄dd leddi oocci vie l̄jin, vuäitt suäppmuš jee res suäppampie li puõtt pue ttet viõ k̄k̄e.

Jõ suäppmõõž vuälläke r̄jtummušše jiä leäku õudeltõõzz lebe jos suäppmõž ij puä v̄d viõ k̄k̄e, jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug âlgg seža tu tk̄keed sää mlää j̄j 60 §:z 2 momenttist õõlgtum riikklääinai da -vuäžžmuužži jiõččvâlddlaž šiõttõõlmuužž õudõltõõzzid.

53 §

Veä l̄ḡḡšiõttõõllâm seu r̄rjummuš da mottmuš

Jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug âlgg seu r̄rjed veä l̄ḡḡšiõttõõllâmsuäppmuužž teäuddjummuužž. Vie l̄jva l̄ddi âlgg mädd- da meä v̄ctäällministeria meä r̄reem naalivuei m u v̄dded teädaid jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruuge seu r̄rjem väaras.

Jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug âlgg ââ n̄ned huõl tõ štõ plaanâst mie l̄dd le v̄ddi rek-nõstõõzz da tuäim liä ääi j̄tää v̄zzest da tõi mie l̄dd vuäitt tuäimad. Täst jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug vuäitt ââ n̄ned veä k̄ken plaan raajji lebe jee res 50 §:z 3 momenttist äälggtummu oummu, koon kuul ko r̄vveet riikk tie ḡḡin.

Veä l̄ḡḡšiõttõõllâmsuäppmuužž v̄vuei tet mu ttet taarbsemest. Ko suäppmuužž muu ttet, tâ l̄ jâkktõõlât šiõttõõlli sõi j̄in mâi v̄d 51 §:sest meä r̄reet. Riikklääinai da -vuäžžmuužži puõtt veä l̄ḡḡšiõttõõllâm järjstõõllmuužž ta r̄k̄kummuužž puä tte jâkktõõllâm nalla suäppmuužž

muu tt̄knai, jõs ta r̄k̄kummuužž vuäđjâ v̄ve riäžžma mii lij uvddum muttâzoocmuužž k̄ee j̄jest.

54 §

Jiõccvâlddlaž veä l̄ḡḡšiõttõõllmuužž jõskkmuš

Jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug vuäitt 52 §:sest õõlgtum suäppmuužž riäššâd, mænna ko lij kuullâm jee res suäppipeä l̄id, štõ jiõččvâlddlaž veä l̄ḡḡšiõttõõlmuš jâskk, jõs:

1) jõs vie l̄jva l̄ddi lij veä l̄ḡḡšiõttõõllmuužž oocmen lebe mõõntõõllâm pe št̄men peittam nâkkam aa ššid, mõõk lejje vaaikted jiannai šiõttõõmušše lebe ouddam veäžžnai päai k̄est puäst teäđ lebe vie l̄jva l̄ddi mõõntõõllmuš lij leämmaš jee res suäppji čõõ l̄mi k̄iiič̄eel lij tuõdi läittem;

2) jiõččvâlddlaž veä l̄ḡḡšiõttõõlmuš lij vuäđ-jjõõvvâm plaane lebe suäppmušše, koon teudd-piiijmušše ij teänab vie l̄jva l̄ddi tuäimai lebe suu aa šši hue v̄neld häiddmuužž diõtt leäku teänab õudeltõõzz, hä t̄ de suäppuš muutt̄cet;

3) jõs vie l̄jva l̄ddi jeällmõõžžin lij muđoi šõddâm nâkkam muttâs, štõ jiõččvâlddlaž veä l̄ḡḡšiõttõõlmuužž juätkkmušše ij teänab kaunu vuäđd.

Jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug vuäitt eä r̄reet suäppmuužž jõskkad nu t̄, štõ järjstummu sää mlää j̄j 59 §:z 2 momenttist õõlgtummu riikk-lääin da -vuäžžmuužž uu v̄det määusat seämma-šooršen ko tõk lejje õõudpeä l̄nn suäppmuužž tue-jjeem, leša nu t̄ štõ tõin liä keä v̄ppummu järjstõõllâm poodd mahssum vuänõõzzin, koorkin da jee-res määusain. Jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug vuäitt 1 momentt 1 da 2 sââ j̄est õõlgtummu šõdd-mest luõvâscie l̄k̄ked riikklääinaid da -vuäžžmuužžid obbnese lebe k̄k̄nes.

8 lãåkkã

Viõ k̄k̄epuättmuš da serddäi v̄jmeä v̄rrõõzz

55 §

Rääjttõõzzin luõvâspiässmuš

Kuä v̄ss sää mlää j̄j 67 §:sest õõlgtum vuämštõs, kää tt̄ lij saa v̄mi aazttemest uvddum lää j̄j 3 §:sest lebe pãrggmannu 24 peei v̄ 1984 uvddum sää mlää j̄j (611/84) 12 §:sest meärruum rääjttõõzzi v̄vue l̄nn, peäss luõvâs täai rääjttõõzzi mie l̄dd le v̄ddi ââ n̄nemõõlgtõõzzin, peäss tõt seämmast še ceälkkum rääjttõõzzin. Mäddmett teemkonttâr âlgg jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug i l̄mtõõ-zžâst tuejjeed ää ššest meärkkmuš k̄iddõsrekistra

da lää'jjuârvmus- da kideemrekisterõõnni määdmatt teemkonttâr i lmtõõzzâst da lää'jjuârvmus- da kideemrekistra nu't mäht õõu'dpeä lnn 45 §:sest šiõtt teet.

56 §

Riikkjânnam Nje žžjââu 'rest

Aanâr kââ'dd Nje žžjââu 'rest âârri tonttvu'vdd

Helssnest 14 peei'v nuu'bbmannust 1997

põõrtines kuâddai veâl riikk vuämšstõsse riik huõlltuâjai da siõmmna ääi'j põštii jeälstummuzž vääras.

57 §

Viõ kkepuättmuž da serddäi gğmeä 'rrõs

Tät asetõs puõtt viõ kke 19 peei'v nuu'bbmannust 1997.

Tää'ssvää'ld presidentt

MARTTI AHTISAARI

Mädd- da meä'ctäällministeria *Kalevi Hemilä*

Nr 253/1995

Sää 'mlää 'kķ

Addon Helssnest 24 peei 'v nuu 'bbmannust 1995

Riikkpeei 'vi riäššâm mie 'ldd šiött'teet:

1 lăăkk

Aalmilaž šiött'toōzz

1 §

Lăä 'jj tmie 'rr

Tăn lăä 'jj täävtössân oōudâsviikkâd sää 'm-meer da -vuu 'vd jie 'llem da pi 'rggeemvuōtt-vâäjlazvuōdid da ruōkkâd da oōudâsviikkâd sää 'mkulttuur.

Tăn lăä 'jj vuâlaž tuâimid viō 'kķe piijmen âlgg vuâmmšed vuōss saa 'jest:

1) saa 'mi luâd- da jee 'res jie 'llemvue 'jji da sää 'mkulttuur oōudâsviikkmuš da jie 'llemvue 'jji määngpeällsâžen tuejjummuš

2) jâlstepoōrti da jeâlstem- da tuâjjpirrōōzz pue 'rummuš

3) sää 'mtăäli pue 'rummuš da tōōi pōōžžtummuš saa 'min

4) luâdree 'ggesvuōdi pi 'štti 'äu 'kķummuš, 'ä 'rbvue 'kķpirrōōzz ruōkkmuš da 'še jee 'res pirrōsaa 'ššid; da

5) di 'še jee 'resnalla sää 'mvuu 'vd oōudâsviikkmušše

2 §

Săä 'mvu 'vdd

Tăn lăä 'jj vuâlaž tăâimid spravdōōdât sää 'mvuu 'vd oōudâsviikkâm văaras

Săä 'mvu 'vdd lij tăn lăä 'jj miel 'dd vu 'vdd, kăâ 'tt šădd

1) nuōrttjest riikk raaj räjja

2) sââu 'jest Lăttjo 'kķe Kattajăâu 'r räjja da tōn liinj räjja, kăâ 'tt măânn Kattajăâu 'r viōstârpeä 'ln Ruohojăâu 'uri räjja da tōōi lăâ 'ddkē 'rddempeä 'l Kuruvuei 'v räjja da tō 'st oōudâs Mattojăâu 'r viōstârpeä 'l Năngvuōn viōstârkeâčca mie 'ldd looggeel Kevăjăâu 'r vu 'vdd obbnēs.

3) Viōstrest liinj räjja, kăâ 'tt măânn

'kķe 'jjmiel 'dd Năngvuōn Tsarminjaarg tâ 'vvkēacca da tōs 't Paalgăssuōllja da tō 'st oōudâs Kărppă-suōllu, Varttasuōllu, Koutukinsuōllu, Lihasuōllui, Kuorpasuōllu, Pahtasalmensuōllui da Pisternjaarg nuōrttpeä 'l da Naamajăâu 'r tăäl tâ 'vvepeä 'l Nje 'žžjăâu 'r Siiričue 'lm Lammassuâllja da veâl oōudâs Iijăâu 'r Ruâvnja 'rgge da Aanar da Uccjogg kăâ 'ddi kōskksaž raaj tăjjaCuō 'lmmvăä 'r puōtt; da

4) tâ 'vven Aanar da Uccjogg raaj räjja

3 §

Pōrggămvu 'vdd

Tăn lăä 'jj mie 'ldd luâdjie 'llemvue 'kķen looggât u 'ccmăddtăäll da spesialmăddtăäll da kue 'lšeellmuš, mie 'ccstummuš da puăžztăäll di 'še mue 'rjuussmuš, kuōbbri noorrmuš da năkkam jee 'res oddsmōōvvi luâdree 'ggesvuōdi 'äu 'kķummuš.

Tăt lăä 'kķ kuâskk 'še jee 'res u 'ccpōrggmuužž, (mie 'ldd looggeel alggpohttmuš) mi 'oudt tuâj pōrggja da suu peârri vuâzzlaid da 'še tōn ool veâl jee 'res oummid nu 't, štō tōt va 'sttâd jeân mōsân kolmm ee 'kķtuâjjpăäi 'kķ. Jōs pōrggămest lij sa 'mi jijjâz pri 'meâr saa 'mi pi 'rggeemvuō 'tte, vuei tet 'še šuu răb pōrggămužž lăäinted da veä 'kķted ko măi 'd lij oōu 'dpeä 'lnn ceälkkum.

4 §

Sămmļaž

Tăn lăä 'jj mie 'ldd sămmļažân kīōččât oummu, kăâ 'tt jijjōč 'keâčč sămmližžen, oūdltōssân lij, štō son jiočč lebe koon puârssin lebe ääjijin da ääkkîn hă 't de ohtt lij mättjam vuōsmăs kīōllân sää 'm kīō 'l, lebe son lij năkkam oummu kăâ 'rmlač lebe son lij oōudjab lăä 'kķšiōtt tōōžžâst ceälkkum šōddâmvuōdlaž sămmļaž lebe năkkam oummu da suu kă 'rmmlač.

5 §

Tuõrjõõzz vuâla oummu da põrgâm

Tân lâä 'jj vuâlla kuulli lâäinain, veä k'k'vuõdin da jee res tuõrjõstuâimin vuäitt piâssâd vuâzzlõžân nõkkam sâmmלאž, koon põõši jeälstempâi k'k' lij sää 'mvuu 'vdest, da kââ 'tt lij ekonomalaž saa 'jes da jie llemvue 'jes da še ooumžen lij nõkkam, štõ suu kânnad tuärjjad. Seâmma kuâskk še sâmmלא pie l'kuei 'm. Tuõrjõzz u 'vddemen vää l'det lokku oocci da suu pie l'kueim puätti, vää r'kõsvuõtt da jee res jeällmõõžž.

Tân lâä 'jj vuâlla kuulli tuâimin vuäitt piâssâd vuâzzlõžân še ââ 'jjetemes ooumaž, jõs tõõzz liâ jee 'rab veä 'r.

Tân lâä 'jj vuâlla kuulli tuâimin ij vuei 't piâssâd vuâzzlõžân nõkkam ooumaž, koon j'jjâs lebe piellkuie 'm õ h'ttereknasttum puätti jee res ko tân lâä 'jjet ceälkkum põrgmest liâ šuu 'rab ko meä 'cctäällministeria nâneem mie 'rr.

Õudpeä l'nn 3 §:st ceälkkum põrgmmužž (põrgâm vuäitt obbn'es lebe pâi pie k'k'nes toi 'mmjed sää 'mvuu 'vdest) vuei tet tuärjjat jõs tõi lij ââ 'nnem toolkven sânnלא pi r'ggeemvuõi 'tte da põrgmest liâ vââjlažvuõd šõddât kânnteejen.

6 §

Põrgâmââ blek

Tân lâä 'jj vuâlla kuulli tuärjõõzz vuei tet u 'vdded:

- 1) luâdלאž ooumže
- 2) määñg luâdלאž ooumže õhtsežže; da
- 3) nõkkam õhtõsse, kââ 'tt šâdd luâdלאž ooumuin da koon täävtõssân lij vuõsstuâjjan tân lâä 'jjet ceälkkum põrgmuš.

Õudltõssân tuõrjõõzz ouddmušše 1 momenttist 3 sââ 'jjet ceälkkum õhtõ 'sse lij tõt, štõ tõi tiuddvuâzzlain lebe vuâzzlain pâ 'jjel pie l' liâ nõkkam oummu , kook j'jj lebe kooi piârri vuâzzla vuâssâ 'tte tuärjjam tue 'jjummušše. Jee 'rab veä 'r diõtt vuei tet õhtõ 'sse miõttâd tuõrjõõzz še tâ 1, ko tiuddvuâzzlõžân liâ še jee res oummu ko sââ 'm.

7 §

Tuärjjamvuâlaž õhtõõzz

Tân lâä 'jj vuâlla kuulli tuärjõõzz vuei tet u 'vdded nõkkam pääikלאž da še jee res õhtõõzzid, kook liâ privatvuâmšstõžžâst da kook õõudâsve k'ke tân lâä 'jjet ceälkkum põrgâm- lebe kultuuraa ššid.

Tuärjõõzz vuei tet u 'vdded še nõkkam siõmm-

na šuu 'rbib õhtsaž hââmmaid, koin liâ vuâzzlõžžen še jeârraz ko sââ 'm lebe pääikלאž õhtõõzz. Riikk da kâ 'dd vuei 'tte še ä l'gged vuâzzlõžžân õhtsaž hââmmaid.

8 §

Mâttam tuõrjõstuâim jee 'res lâaa jji mie l'dd

Sää 'mvuu 'vd palggsid tuärjjeet puâzztâäll 'lâä 'jj (161/90) mie l'dd. Muõdoi 4:st ceälkkum saa 'mid uu 'det õudltõõzzid tân lâä 'jj mie l'dd. Tõk va 'sttee puâzztâäll 'lâä 'jjet da luâdjie l'levue k'klâä 'jjet ceälkkum õudltõõzzid.

Tân lâä 'jj mie l'dd tuõrjõõzz jeä 't uvddu nõkkam hommu, koonn vâaras lij uvddum veä k'k'vuõtt, riikkלאinn lebe korkktuärjjõslâinn mõnne jee res lâä 'jj mie l'd.

9 §

Mâttam vuõiggâdvuõd

Sâmâ 'mvuu 'vdest jeälsteje sâmmלאst lij vuõiggâdvuõtt jee res korvvõõzztâä tân vuu 'vd riikk jânnamin da čaa 'zzin::

1) vâ l'dded j'jjâž puâ l'ddemuõrrtaarbes vâaras riikk meä 'ccest viirrâm muõrid da kâ š'k'k'muõrid, leša ij seža raajjmu šše ântteeja muõrid;

2) vâ l'dded vie l'ttemes taarpees vâaras raajjâm-, puâ l'ddem-, da jee res kuâtaaunâsmuõrid da še raajjâm- da jee res kuâtt'taarbes vâaras šau rrvuõddâž da mäddvâjjaz ttõõig , kooig miecchalltõõzz verğgoummu meä 'rre;

3) raajjâd puâzz-, mie 'cstumuš-, da kue l'lee l'lemkeâmpaid, kue l'lpoo 'grvid da äâi taid taarblaž paai k'id mie 'cchalltõõzz lââ 'v kee 'jjet;

4) raajjâd sâatkaid da âardaid jee 'rab lââ 'vitâä;

5) lue 'šted skoottid luõttu da čuõppâd tõi 'd suei 'nid, lõõstid, njoorm da vuâššid da mie 'cchalltõõzz lââ 'vin še kõõccâd jeâkkal

6) rai 'vvjed peâld, poožn da palggsid; da

7) šee l'led kue l' riikk jânnmest

Meä 'cchalltõõzz ve r'ğgne k'kin lââ 'vin vuetet 1 momeent 1, 2, 4 da 7 saa 'jest ceälkkum õudltõõzzid u 'vdded jee 'rab veä rest še õhtõõzzid, koid sââ 'm ko l'le. Meäcchalltõõzz verğgne k'k' vuäitt u 'vdded 3 saa 'jest ceälkkum õudeltõõzz še õhtõsse, kââ 'tt šeell kue l' da 6 saa 'jest ceälkkum õudltõõzz pââi koolâž palggsa.

Õudpeä l'nn 1 momeent 3 da 5 saa 'jest ceälkkum lââ 'v vuâžž u 'vdded pâi tâ 1, jõs tân raajjmuužž tuejjummuš lebe jâkkal kõõccmuš lij ââ 'nnem nu 'vddmen peârri pi r'ggeemvuõd lebe luâdjie l'levue k'ktuâjai kee 'jjet jeâmmjen.

2 Lääkk

Lääin da jee 'res tuörjjöstuaim

10 §

Läinn- da veä kkvuõttõudltõõzz

Tän lää 'jj mie 'lidd vuei 'tet lääin da veä kkvuõd miõttäd pue 'tinalla:

1) Määddvuä 'stemplääin tääl, tön vuässadvuõd lebe lää 'smäädd häämm' mušše, de tä 1 täällan kioččät še määddha 'hkkkeemlækka (396/4), luädjie 'llemvue kklækka, puäzõtääll'lää 'jj (590/69) ja puäzõtääll'läkkada õõu 'dbu sää 'mlaa 'jjid vuäddeed vuädummu da tõi 'd ve 'rddjem tääl;

2) investointilääin da veä kkvuõd

a) luädjie 'llemvue kkl- da jeeres u 'ccpõrggmet taarblaž kiiiddõs da pääd ää 'nnemvuämštõõžž häämm vääras;

b) luädjie 'llemvue kkl-, da jee 'res u 'cclagan põrggmet taarblaž tuejjeem-, äitt-, aazstem- da kääzžkâ 'stemraajjmõõžž, 9 §:st ceälkkum raajlmi da tõi 'd kuulli mašinai da jee 'res seämanallšem raajlmi raajjmuužž, šuu 'rummuužž da pue 'reem tuäjai vääras da tuäjppirrõõžž pue 'rummušše, ä 'rbvue kklpurrõõžž ruõkkmušše da pirrõssuejlaž investointid;

c) ääid raajjâmkuuli vääras, tâl ko äidd raajät mäddtäälljännmen ä 'ntteeja mädd pirr di peäld da viistsõõ 'ji rai 'vjem da pue 'reem vääras;

d) cuõggas raajjmušše, čää 'z3 häämm' mušše, kuänviiaggi raajjmušše da šleä 'dgem vääras;

3) põrttlääin da veä kkvuõd põõrt da tõõžž kuulli täällraajjmõõžž raajjmuužž, šuu 'reem da teevv-muužž vääras di jie 'llempirrõõžž pue 'reem di tõi õhttvuõdâst še a 'rbvue kklpurrõõžž ruõkkâm vääras;

4) äänemkapital'lään spesialmäddtääl, ammatlaž kue 'lšee 'llem da 3 §:z 2 momentist ceälkkum u 'ccpõrggâm altteem da šuu 'reem õhttvuõdâst da suhdantei ta 'ssjem vääras; da

5) jätt 'temveä kkvuõd ammatlaž kue 'lšee 'llem da 3 : 2 momentist ceälkkum u 'ccpõrggâm altteem da šuu 'reem diõtt šõddâm paa 'lkid ja kõõsklaž tuäjjiõkk'kuulid di põrggi jijjâz pä 'lkk'kuulid, miõk liä õõudkittetuõ 'lltuõ 'ljumuužž vüäla.

Lääin da veä kkvuõd u 'vddmest da uvdde-mõudltõõžžin šio'tt' teet tää 'rkben asetõõžžin.

Vuõiggädvuõd tän lää 'jjest ceälkkum veä kkvuõ 'te ij vuäžž äälgasmetteed.

11 §

Kue 'llistummuužž

Mäddtääl õõudäsviikkâm fondi tie 'ggivui 'm vuei 'tet häämmad kue 'läalgaid sää 'mvuu 'vd

čaa 'z3id i 'stteem vääras da tue 'jjeet še jee 'restuäimid, mõõk kue 'skke kue 'llčaa 'z3i häiddamtuäimid.

Õõudpeä 'lnn 1 momentist ceälkkum tuäimast reä 'šš jännampäi kkl-jie 'llemvue kklkruug, kää 'tt vuäitt tõi viõ 'kkepiijjmuužž u 'vdded meä 'cchalltõ 'sse , šiil- da kue 'lltääl tu 'tkeemstrooitla lebe kue 'lšee 'llemkää 'ddid.

12 §

Määttam cuäggâsraajjâm- da čää 'cchuõlltuäi

Riikk vuäitt, jos tõõžž lij tarbb, raajjâd lebe raajted sää 'mtäälai vääras taarblaž cuäggasraajjâm- da čää 'cchuõlltuäjaid. Jännampäi kkljie- 'llemvue kklkruug reäšš ää 'ššest.

Jännampäi kkljie 'llemvue kklkruug kâdd 1 momentti mie 'lidd rajjum čuõkku kuddân ää 'nnmest tön räjjä ko čuäggas lij luõvtum privat cuäkkxen lebe aalmilaž čuäkkxen ää 'nnem diõtt.

13 §

Sluužbtuärjõs

Jännampäi kkljie 'llemvue kklkruug vuäitt riikk täällarvvõõžžâst cuäi 'jtum tie 'ggin u 'vdded veä kkvuõd näkkam häämmaid, määvui 'm õõudäsviiggât da ruõkkât sää 'mvuu 'vd kulttuur-, teätt- da jee 'res sluužbid.

3 lääkk

Läinn- da veä kkvuõttmäi 'n

14 §

Läinnäi 'gg da korkk

Läi 'nnäi 'gg lij jeänmöšân 25 ee kked. Lääin korkk lij 4%.

Lääin, mõõk liä uvdum raajjmuužž tuejjeem, teevvmuužž da šuu 'reem vääras di še mäaddvuä 'stemplääin lij koorktemmes kuõi 't vuõsmâs ee 'jj ääi 'j.

Lääinai vuõsmâs vuänõs' määus pe 'rrjet tön mähsspeei 'v, kää 'tt kuõi 't ee 'jj kee 'jjest vuõsmâsân šâdd lääin lebe tön vuõsmâs teä 'ggvue 'zz kaggmest.

15 §

Lääinai da veä kkvuõdi jäänmöšmeä 'r

Lääin vuei 'tet u 'vddet jeänmöšân 85% vuämštõõžž häämmahâä 'ddest lebe näkkam kuulin, mäi 'd vuei 'tet priimmâd.

Veä kkvuõd vuei tet u vdded jeänmösan 60% nõkkam kuulin, koid vuei tet priimmäd.

Rää jtõs ij seža kuõsk tuärjjoõzzid, mõök liä ceälkkum 13 §:st.

Jõs hommu uu det veä kkvuõd di še lääin, veäkkvuõd da lääin õhttsažmie rr vuäžž kã tted häämm puk kuulid obbnēs.

Mäddvuä sttemlääin ij vuäžž u vdded nõkkam kaaup teäggeema, mä st vuämštõõzz luõvtõshã dd mošt debe lij jeänab ko mäi d päi kkkãã dd ä nteeja hä dd lij.

16 §

Lääin ääsktõõzz

Lääin ääsktõõssãn älgg lee d täällkiddjummuš. Lääin vuei tet seža u vdded še jee res priimmãnallsem kiddjummuužž vuästa,

17 §

Lääintõs da tõn kuõskki meä rrõõzz

Läinnaa jin, lääinai vuänõõzzin da koork piijmest, määusai mähssãi äggpooddãst, mäã njemest lebe riikklääin korkkluõvãsvuõd miõttmest, kapitalmeä rstes vää nes vuäžžmõõžž õõut vuãra spravdõõttmest lebe muõoi vuã nkab äã jest da jee res läinnmääinai pirr šiõtt teet tää rkben asetõõzzin.

18 §

Lääin da veä kkvuõd miõttmuš

Lääinaid da veä kkvuõdid meätt jãnnampãi kkkjie llemvue kkkruug.

Õuddel ko jãnnampãi kkkjie llemvue kkkruug reãšš lääin lebe veä kkvuõd miõttãm, vuei tet, jõs oožžãt, hãmmad kãã dd jãnnampãi kkkjie llemve rggõummui ceälkkmuš da taarbšemlest še jee res ceälkkmuužžid nu t mã ht asetõõzzãst šiõtt teet.

19 §

Rããjjãm jãã dtummuš da ta rkkõõzz

Mädd- da meã ctãällministeeria vuäitt taarbšemlest u vdded tãn läã jã da tõn kee jãst uvddum asetõõzz tää rkbã meã rrõõzzid raajjmest, mõõnn tãn läã jã mie ldd tuärjeet.

Raajjmušše miõttum veä kkvuõdi da lääinai äãnnmuužž kãã cem da mähssõudltõõzzi tuõttãm diõtt älgg raajjãmpããi kest äã nned raajjãmlãã ppriãšsmest meã rruum ta rkkõõzzid: jãnnampãi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt tuärjjoõzz

u vddmen mie rreed äã nned še jee res miõllest taarblaž ta rkkõõzzid. Ta rkkõõzzid spravdããt kãã dd raajjmušta rkkëeja lebe raajjãmlãã ppriãšsmest meã rruum ooumãž raajteei mahssu. Jos raajjãmlãã v jeã t taarbšukku, ta rkkõõzz vuäitt tue jãeed še kii-ne jee res äã nteeja ooumãž, koon jãnnampãi kkkjie llem-vue kkkruug preemm.

Raajjmušta rkkëeja älgg še jee res ko 2 momentist ceälkkum paai kin veä kkted tãn läã jã viõ kkeprijjmest spravdõõdele õudeltõõzz oocci mahssu raajjõõžzi arvõõzzid, ta rkkõõzzid da jee res tuãimmses kuulli tuãjaid.

20 §

Kããccmuš

Mädd- da meã ctãällministeriast, mädd- da meã ctãällministeria teãttsluužpkuvddõõzzãst da jãnnampãi kkkjie llemvue kkkruugãst lij vuõi äggãdvuõtt u vdded vää ld oummuid tuejjeed ta rkkõõzz veä kkvuõdi da lääinai äã nnemest. Lääin da veä kkvuõd vuäžžã älgg çuãi jted sijjid pukid taarblaž tiill- da jee res ä šškii rjid da še jee resnalla veä kkted ta rkkõõzz tue jjemest.

4 lããkk

Mããdd hãmm muš

21 §

Vuãstt- da serddmõõntõõllmuš

Jãnnampãi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt vuã stted tãn läã jã meã ri vããras tããlaid, tããlvue zzid, vuõi äggãdvuõdid da vuãssõõzid. Kaupphã dd ij vuäžž lee d pãi l tõn poddsãž ä nteeja hãã dd.

Jãnnampãi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt äã nned tãn läã jã meã rid še mäddtããll läã jã (188/77), luãdjie llemvue kklãã jã, puãžztããll läã jã da jãnnampãi kkkjie llemvue kklãã jã (1295/78) meã ri vããras jee res nalla ko vuõi äggãdvuõdãst hãmmad mädd- da meã ctããllmããdda uvddum lãkka (391/78) vuãddeel ho mmjum mããdd.

Jãnnampãi kkkjie llemvue kkkruugãst lij vuõi äggãdvuõtt vaajted vaaldšemes mããdd jeãrrsi vuãmštãm mããddaid lebe jee res riikk verggpõõrti vaaldšem mããddaid. Jõs vaajtemnallsem mããdd jeã la seãmma ärvvsa, ko rvveet rããktõs teã äggẽn.

Meãcchalltõs serdd, mãñña ko jãnnampãi kkkjie llemvue kkkruug lij tõ st esitõõzz tue jãããm, jãjõs vaaldšem vuãlãž riikk mããddast tãn läã jã meã rid taarbšem mããddaid jãnnam-

päi kkkjie llemvue kkkruug vaaldsem vualla. Meä cchalltözz vaaldsem vuälaz mäaddaid vuei tet se rrded še õu ddkite jännampäi kkkjie llem-vue kkkruug vaaldsem vualla, vuöss'sâajest jealstumušše äntteejai täali vuâddeem väaras. Jös meä cchalltös da jännampäi kkkjie llemvue kkkruug jä piâzz õoutmiõ lle serddemvuälaz mäaddain, älgg ä šš viikkâd rätkkeem diõtt mädd- da meä cc-täällministeeria.

22 §

Mäadd lä nstumuš päkkcuârvvamkaaupâst

Päkkcuârvvamkaaupâst rii kke lä nstum tääl da jee res sâmmila sää mvuu vdest vuämssstem tääl l lebe tön vue ss vuei tet, huõlkâni tõst mâi d päkkcuârvvakaupâst rii kke uvddum lääj 7 §:st šiot'teet, ää nned tän lää j meä rid di u vdded tön sâmmilõ žže, kâä tt ää jben tön vuämsssti lebe suu pie llkuei mmses lebe suännai lebe kuâba-ne suännai preeddandviõr 2 läâggast ceälkkum rue tte lebe peâmpärnna lebe näkkam oummu pie llkueimma, hâ t de tät ij tiudce tän lää j 5 §:st meä rruum õudltõõzzid. Lä nstum tääl ää nnmest vuei tet äntteejai saa ji jäkktõõllâd tön, mâi d päkkcuârvvamkaupin kaupšsem täälai rii kke lä nstemmest uvddum lää j 7 §:z 4 momenttist lij mie rruum. Lä nstum tääl vuei tet u vdded še õhtse žže kuâhtsa lebe mäñngsa tän ceäkksest ceälkkum oumže.

23 §

Äalgasmetteemkeâldd

Tän lää j mie ldd riikk vuä sttem kiiddâs vuämssstöõzz ij vuäžž äalgasmetteed äalgasvä lddemlää j 4 läâgg 24 §:z mie ldd õõudbu vuämsteeja lebe suu vuäžžamoummu vie ljest, mõõnn tääl ij leäkku panttvuõiggâdvuõd mie ldd lebe jee resnalla välldam oolâs.

5 läâkk

Mäadd kaupšumuš

24 §

Mäaddkaupšemuâim

Õõu dpeä lnn 4 §:st ceälkkum sâmmilõ žže vuei tet u vdded vuöss'sâajest jealstem väaras taarbsem toont se sttuõ lljeeja jeänmõsân 5 hehtaar tääl. Tõn ij vuäžž jee rab šioigg veä rtää u vdded jee res päikka ko jeä rmaķpaai ki

oolgpeälla. Jee rab veä rest vuei tet seža u vdded mõnne ve rdd šuu rab õõu dpeä lnn ceälkkum täällad.

Sää m ääjab vuämssstamma tallu vuei tet u vdded lää ssmäâdd, vuässöõzz da vuõiggâdvuõdid, jös lij vuei nnmest, štõ tõk liä taarblaž luâdjie llemvue j j ha rjttumušše, leša ij jeänab ko mâi d puäžžtääll lää j jrest da luâdjie llemvue kklää j jrest šiot'tteet. Sâmmilõ žže da 6 §:st ceälkkum pörggmid vuei tet uccpörggmuužž väaras u vdded še mäâdd.

Õõu dpeä lnn 1 momenttist ceälkkum tääl ij vuäžž u vdded kuâhtsa lebe mäñngsa õhtseže. Tõn vuäžž u vdded seža pie llkuei mid.

Tääl väaras vuei tet vuâddeed juâkklää j jrest (604/51) ceälkkum ää nnmestvuõiggâdvuõtt jue k k päikka nuu bb tääl se st (tl. vuõiggâdvuõtt šee lled kue 1, jäâ tted cõõd, vä ldded cää žž).

25 §

Mättam vöi ggâdvuõd cäcca

Tääl da lää sssjännam vuõiggâdvuõdâst tâ 1 kõtõt vuâddeet riikk meä ccjännma, lij viõggâst tõt, mâi d lää j jrest (meä rrdõõzž köskkraajâst cää žžrest da cää žžzi juâggast) 5 §:z da 9 §:z 2 momenttist šiot'teet. Kuä ss vuâddeet mäñngg täällad lebe lää sssjännmed seämma poodd, tõõi väaras vuei tet rätkkad šiot'tlõs õhtsaž cää ccpäi k k. Vuâddan õhtsaž vuässöõzzi meä ireema liä täälai da lää ssmäâddai manttaal. Vuõiggâdvuõtt jeä t seža kuõ škkpaikka u vddu.

26 §

Mäadd äännumuš jee res meä rid

Jös hommum vuämssstöõzz jeä t taarbšukku tän lää j j meä rid, vuei tet tõt ää nned luâ d jje llemvue kklää j j, jännampäi kkkjie llemvue kklää j j lebe puäžžtääll lää j j meä rid lebe ää nned tön jee res meä rid jä kktõõlee 1 tön mâi d vuõiggâdvuõdâst luõvted riikk mäddvuämssstöõzz da puâttipu htti vuõiggâdvuõdid lij lää j jrest (687/78) meä rruum.

27 §

Mäadd ää nnemplan

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg tuejjeed jijjâs-i mäaddâä nnemplan hõ mmjummu lebe jee res nalla hommum mäaddast, pe ce tâ 1 jös kõõcçmest lij päi õõut lebe mättam 24 §:st ceälkkum tääl lebe jee res vuu vd vuâddemmest lebe 25 §:st ceälkkum vuämssstöõzzâst.

Tä 1 ko vuämštööz ää net jee res ko tän lää jje meä ri väaras ijka jännampäi kkkjie llemvue kkkruugäst leäku, tön mie ldd mäht lij jee rben siött tuum, vuöiggäduött riikk mäddvuämštööz luövted, älgg tät vue ss tän ää ššest se rdded mädd- da meä cctäällministeeria kiöt-töölâm diött.

Plaan siiskâst, raajjmet da mööntöölmin, mäi d tön ööutuöðdast älgg jä kkted tön mäid tää rkben meä rreet asetöözâst.

28 §

Mädd oocmuš

Mädd oozzât jännampäi kkkjie llemvue kkkruugäst kii rjin. Oocmööžžâst älgg ceälkkumuš hämmad kää dd jännampäi kkkjie llemver ggoummust da taarbšemmet še saa mi sijddsäbbar ceälkkumuš.

29 §

Kaupriäššmōš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug reäšš tääl, päai k lebe jee res öudltööz kaupšemmet oocca di mähss- da jee res luovtemmäainain.

Tääl, vuu vd lebe jee res öudltööz kauphâ dden meä rreet ää nnem meä r mie ldd šöddi ä ntteeja hä dd.

30 §

Kaupphâ dd vä sttmähsemäi gg da korkk

Tääl lebe lää sspäai k kaupphâ dd vä sttmähsemäi gg lij jeänmöšan 25 ee kked da jue kkekksaž korkk lij 4 %. Kaupphâ dd lij koorkte mes kuõ htt ee jje ääi j tön räa j est ko kauppke rjj lij vuälläakee rjtum. Kaupphâ dd vuänöözzi pe rrummuš altteškue det tön mä hssempeei v, mii vuössmöšan šädd kuõ t ee jje kee jjest kauppke rj vuälläakee rjtemmet. Töõi öödpeälñn 24 š:st ceälkkum jee res vuu vdi da vuässöözi peä lest mä hsemäi gg lij jeänmöšan 10 ee kked da ekksaž korkk lij 8 %.

Töt vue ss tääl lebe lää svuu vd kauphâ ddest, kää tt i llä uvddum mie rrummu mähsemmäinaivui m veä lggen, älgg mä hssed kauppke rj vuälläakee rjtemmen lebe mie rräi j est. Mie rräi g ij vuäžž lee d vitt ee ed kōōk kab kaauptuejjeem-peei vest looggeel. Tä 1 ko kauphâ dd vue zz jeä t mahssu kauppke rj vuällkii rjtemmen, älgg tō st mä hssed ekksaž koork 8 %. Tān kaupphâ dd vue zz vuösmäs

vuänööz da koork pe rjet tön mä hssempeei v, mii vuössmöšan šädd koolm mänpäai kee jjest kauppke rj vuälläakee rjtemmet.

Kaupphö ddi pe rjtemmet, mäausai mäâ jemmet da korkkluövsvuöd miöttmet tä rkben meä rreet asetöözziñ.

31 §

Mäddmett teemtuäi mtööz

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug mäddmetteeminsinöör lebe suu meä rööžžâst mäddmetteemteknikko vuäitt spravdööttâd juäklää jje mie ldd siött tuum mäddmetteemtuäi mtööz, mii kooll tän lää jje viö kkepiijmušše. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt še ra ddjed tän lää jje mie ldd šöddi mäddmetteemtuäimtöözzi ä lgge piijjmet.

Riikk mähss mäddmetteemtuäimtöözzi tuäim-tösmäausaid, möök šä dde tän lää jje viö kke piijâm kee jjest.

32 §

Kaapšummuš

Kauppkii rji raajjmet da vuälläkii rjtemmet da oodd hâä dd meä rremmet ošvdööttmuužž diött lebe vuämštööz ää rvest šöddâm jöñn mut-tâz diött meä rree asetöözziñ.

Ko riikk luövât täälaid lebe lää svuu vdit lebe vuässöözziid öhttsaž jännmid lebe vuöiggäduöðid jee reabnallšem vuöiggäduöðid tän lää jje mie ldd, tä 1 jeä t jeäkkukku tön, mäi d mäddviör 1 läägg 2 š:st meä rreet luövtempömmi vuöiggän tuöðšte mmest. Luövtempömmjest älgg čuežžad, štö vuäddan tääl lebe jännampäai k vuäžžmušše lij tät lää kkk. Ko oozzât lää jječuärvmuuzž tōi d tän lää jjest ceälkkum vuäžžmuuzžid, mäi nn riikk lij tääl lebe jännam luövteejen, ij leäku tarbb čuäi jted čiolgtōs ööu dbu vuämšteeja vuämštōsvuöi ggäduöðâst. Tä 1 ko lää jječuärvmuuzž oozzât näkkam vuämštööz vuäžžmušše, kää t lij öhttuum ju n aarri tallu tön manttaal kaaggee 1 lebe mie rrvoudda nu t štö tön vää ldet lokku tön manttaal meä rremmen, alggpuädlaž vuäžžampömmjen heivvai veergla ččänja vuöig-gäntuöðšstum kopia čiolgtöözžâst, käätt se st tuö llai manttaalreknâ stööz.

33 §

Pantvuöiggäduöðt

Tääl lebe jännampäi kkk lij panttān kaupphâ dd, tön koork da pe rjjeemkuuli

mä hssmest kaupraajjâmpeei vest la skkëem õuddvuõi ggâdvuõdin. Hââ dd korkines vuâžžat jee rab riâššâmtää tääl last lebe jânnampâi kest âalgasvâl ldded huâlškâni tõ st, mõõn kuu kkk tõk liâ leämmaš mäâu skânai, tõn po reââd mie ldd nu t mä htt meâ rreet piidi da mäâusai pe rjremmest uvddum lää jjest (367/61).

Mâi d l momenttist kaupphâa ddest šiott'teet, kuâskk seâmmaanalla tõn hââ dd, mii lij tallu lebe lää ssvoudda uvddum vuâssõõzzâst õhttsaž jânnma meâ rruum, da tõn koorck. Hââ ddest koorckines lij seža seâmma õu ddvuõiggâdvuõtt ko mâi d lij šiott'tuum õlmmvuõi ggâdvuõdlaž mäâusaid, mõõkk mâ nne täälain, da tõt vuâžžat pe rjret tõ st, kii pe rjrem poodda lij tääl lebe lää ssvuu vd vuâmšseei.

Kuul korkines vuâžžat jee rab riâššâmtää tääl last lebe jânnampâi kest âalgasvâl ldded huâlškâni tõ st, mõõnn kuu kkk tõk liâ leämmaš mäâu skânai, tõn po reââd mie ldd mä htt meâ rreet piidi da mäâusai pe rjremmest uvddum lää jjest. Tõid vuâžž pe rjred tõ st, kii pe rjrem poodd lij tääl lebe jlââ ssvuu vs vuâmšsteei.

Pantvuõiggâdvuõdâst kiddyemrekistra tuejjeem i lmmtõõzzin šiott'teet täâ rkkben laa jjin.

34 §

Tääl kuõskki ooccmuuzž

Jõs riikk lij tän lækka vuâddeja lää jjuâravam lebe kiddyemää ššest oocjen, ä šškii rjid vuâžžat vuõltteed pââ št mie ldd suudâmstoulla, suudâmkkââ dd su vddja lebe suudâmstuu l kanslia

35 §

Čuâggasraajjâm- da čää cchuõlltuâi

Jõs riikk lij raajjâm lebe raajtam tän lää jjuâla kuuli täälai vâaras čuâggas- da čää žžhuõlltuâjaid, kuulin pe rjret tääl vuâmšsteejast tõt mie rr, mâi nn tääl ä rvv (ko tõt ââ net jijjâz meâ rre) sâtt lee d pâjnam tuâjai kee jjest, jâân- mōsân seža 10 proseent tallu šõddâm kuuli meâ rest. Meâ rr, mii pe rjret, vâ sttmâ hss- emâi gg lij 10 e kkked da tõn ekksaž korkk nellj proseent. Pe rjremmest meâ rrâd jânnampâi kkkjie llemvue kkkruug.

Pe rjrummušše da mä hsssem hiâlpuummušše, luõvasceälkkmužže da še jee res aa ššid lij ââ nteei vue žzin viõggâst, mii kaupphõõ ddi pirr šiott'teet.

6 lãâkk

Tãalai rãã jtõõzz

36 §

Rãã jtõõzz

Vuõiggâdvuõtt'tuâi mm, mâi nn jânnampâi kkkjie llemvue kkkruug lãã vtãã luõvtet tän lækka vuâddeel vuâdduum tääl lebe vu vdd lebe tõn vue ss, lij kudttemes. Jânnampâi kkkjie llemvue kkkruug âlgg miõttâd lãã vv tâ l, ko vuâžžjen lij Aanar kãã ddest jeâlsteēja tiudd- vãlddsãž sãmmãlãž, kãã tt ij vuãmašt tän lää jju vãlla kuulli tääl, lebe ko vuâžžjen le čči nõkkam ooumaž, kãã tt ä rbbjeec luõvteeja. Kããzz-ne jeâr- rsa lãã v sãtt miõttâd pãi tâ l, ko tõõzz liã aabãš pue r veã r.

Õõudpeã lnn l momenttist šiott'tuum rãã jju- tõõzz liã viõggãst 20 ee kkked tõn peei vest, ko tääl last lebe lãã ssvuu vdest rajjum kauppkẽ rjj lij vuãllakii rjtum. Tääl vuâžž kiddyed, rãã jtõõzzi cõõggkãnai, jee res vuõiggâdvuõd ko vu vrrvuõigg- âdvuõd tuãkkõssân ja pa nttjed vie lj mä hsssem tuãkkõssân da âalgasmetteed di kaupšed pãkkčuârvmkaaupin. Jânnampâi kkkjie llem- vue kkkruug vuãtt, kuã ss tõõzz liã aabãš pue r veã r, lueštted luõvãš tääl lebe tõn vue žz tän ceãk- ksest šiott'tuum rãã jjuõõzin.

Jânnampâi kkkjie llemvue kkkruug vuãtt lãã htted õu ddlest tän paragraafist riõššum lãã v da tõn luõvasceälkkmuuzž kuõskki riõššma mããin, štõ tän lää jju vuãlla kuulli lãinn lebe kaupphã ddvuãžžãm âlgg obbnẽs lebe pie kkknes mã hssed vã stt koorckines. Jõs tääl vãaras lij miõttum tän lää jju vuãlla kuulli veã kkkvuõtt ij-ka tõn miõttmest leãkku mõõnnãm 10 ee kkked, de riõššma sãtt še lãã htted mããin štõ ceãlkkum veã kkkvuõtt lebe tõn vue ss âlgg tâ lli mã hssed vã stt rii kkkẽ.

37 §

Jee rab lãã ssmããin

Tã l ko tän lækka vuâddeel mããdd, lããin lebe raajjãmvẽã kkkvuõd vuãžžãm ooumaž lebe tõt, keãzz suu tääl lebe tõn vue žz vuãmšstõs- lebe vaaldšemvuõiggâdvuõtt lij serddjõõvvãm lebe, jõs sij liã jããnbõs, ij-ka õhttkãan see st leãkku koolm ee jju se st põõššinalla jeâlstim tän tääl last, jânnampâi kkkjie llem-vue kkkruug vuãtt meã r- reed tâ l štõ tääl lebe vuu vd kuõskki riikk vuãžžmuš, riikkãinn lebe veã kkkvuõtt âlgg mã hssed mããusat. Jõs veã kkkvuõd miõttmest lij

mõõnnâm 10 ee kked, veä kkvuõd jeä t vuõittu meä rreed mä hssed mäausat.

Kaupp- da veä lggkii rjida veä kkvuõdi miõttmuuzž kuõskki riäššmid älgg vä ldded mäinn nu t ko l momeent šiõtt'tõõzzin lij ceälkkum. Kaupp- da veä lggkii rjid vwei tet vä ldded mie ldd (vuäžžam luõvasceälkkem di kaupp- da läinnmäänain moštebe suäppum säkkkoorki meä rreem vaa rin) še jee res mäainaid, mõök kue skke tääl lebe vuu vd äänmuuzž, vuäžžmuuzž pe rjjem staanmuuzž, lään äänmuuzž di taarblossän kiõccum jee reab mäainaid.

7 lääkk

Vuäžžmuuzži pe rjrummuš

38 §

Kaupphõõ ddivuäžžmuuzži da läänai luõvasceälkkmuš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt 36 da 37 §:st šiõtt'tjummu lää ssen asetõõzzâst tää r'kben šiõtt'tummu vuäddõõzivuõi m meä rreed tän lää j'j vuälaz riikk kaupphâ ddivuäžžmuuzž da riikk-lääin mä hssed mäaust pie kknnes lebe obbnnes õhttân lebe mänggen pie kkest, jös veälglaz lij riikkâst määd vää stmen lebe lään oocmen ouddam vääžnai sõõ jin puäst lebe mudoi mõõntõõllâm ploottai nalla, luõvtâm tääl pie kknnes lebe obbnnes lebe i llä jä kktõõllâm 61 §:st ceälkkum plaan lebe jös tääl lij jouddam kaupšed äalgasvä lddemtuäimin. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt asetõõzzin tää r'kben šiõtt'teem vuäddõõzivuõi m meä rreed kaupphâ ddivuäžžmuuzž da lään tä lsi vä st mähssemnalla še tä l ko veälglaz i llä jä kktõõllam kauppa- da veä lggkerjja pijjum jee res mäainaid.

Pe rjjemnallsem l momenttist ceälkkum riikk kaupphâ ddivuäžžmuuzžid da riikk-lääinaid vuäžž pe rjjed jännampäi kkkjie llemvue kkkruug lääglaz riäššmid vuäddeel äalgasmetteel tön po reädin ko mii lij piidi da mäausai pe rjjemmest äalgasmetteel uvddum lää jjest šiõtt'tuum. Tän lää jjest ceälkkum riikk kaupphâ ddivuäžžmuuzži da riikk-lääinai mäaus kooi mähssempei v'v lij mõõnnâm, vuäžž pe rjjed ceälkkum po reäadin jee rab riõššämtää.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt uvdded õuddlest teäd tõ st, šäddtvu tuäim kee jjest riikk-lääi n lebe kaupphâ ddmõhssmuuzž luõvasceälkkmuš lebe veä kkvuõd vä stt pe rjrummuš.

39 §

Veä kkvuõdi vä sttpe rjrummuš

Tän läkka vuäddeel uvddum veä kkvuõd vwei tet pe rjjet obbnnes lebe pie kknnes vä st rii kke, jös:

1) veä kkvuõtt lij miõttum puä st vuäddõõzivuõi m;

2) veä kkvuõd vuäžžij lij ouddam vääžnai sõõ jin puäst teädaid, mõök liä vaikkam veä kkvuõd miõttmušše lebe mähsmušše lebe mudoi lij leämmaš ploottai;

3) veä kkvuõd vuäžžij lij juõkkum tääl viid ee j'j se st veä kkvuõd vuäžžimest;

4) veä kkvuõd vuäžžij lij viält'temes veä rtää loopptâm tuejjummuuzž, mõõn vääras lij vuäžžam tuärjjoõzz lebe uu ccääm tön viid ee j'j se st veä kkvuõd mäaimõs lebe, jös veä kkvuõtt i llä mahssum obbnnes, mäaimõõzzân kaggum teä ggvue zz mä hssmest;

5) veä kkvuõd vuäžžij lij kaupšam tuärjrummu vuämštõõzz viid ee j'j se st veä kkvuõd, lebe jös veä kkvuõtt i llä mahssum obbnnes, mäaimõõzzân kaggum mähsvue zz mä hssmest;

6) veä kkvuõd vuäžžij i llä jä kktõõllam veä kkvuõtriäššâm jee res mäainaid.

Jälstempõõrt vääras miõttum veä kkvuõd vwei tet veäl še tä l pe rjjed vä stt, jös tuärjrummu põrttâst jiočč veä kkvuõd vuäžžij lebe suu vuõiggädvuõd vuämšteejes ij leäkku jeälstam uu ccmäösân 10 ee kked veä kkvuõd miõttâm.

Veä kkvuõd ij vuäžž mie rreed vä sttpe rjjed teänab mäñña tõst ko 10 ee kked lij mõõnnâ veä kkvuõd miõttmest. Pe rjjemnallsem veä kkvuõd vuäžž vä ldded tön täälâst, mõõnn vääras tõt lij miõttum, seämma õuddvuõiggädvuõidin ko tääl mõõnni õlmmvuõiggädvuõdlaz mäausain šiõtt'teet. Pe rjrummuš vuäžž tuejjeed piidi äalgasväl lddmest meärruum po reäadin.

40 §

Luõvasceälkkmuš- da mäññemkoork Mahssu meä rruum veä kkvuõdi, kaupphâ ddivuäžžmuuzži da läänai luõvosceä lkkemkoorkâst da mäññamma mähsvue zzid mähssem koorkâst da tõõi pe rjjemmest šiõtt'teet asetõõzzin.

41 §

Kaupphâ ddivuäžžmuuzži da läänai koorki ta r'kkummuš

Tääl, lää ssvuu vd lebe vuässõõzz kaupphâ dda da läänai ekksaž koork vwei tet ta r'kked

ääjmösân kuudâd lännee ij aalgâst looggeel jeän-
mösân kuoi ht proseent mäŋŋa lään vä lddemest
aalmilaž korkkttää zvest šöddâm muttsid va steel.

8 lãåkk

Saa 'mi aa 'šši hãi 'ddmuš

42 §

Sijddsååbbar

Njauddâm da Njällem-Keväjãu r siidâst
ãã net sijddsååbbar õout vuãra ka lndaree ijjest.
Lãã sseen vueil tet ãã nnet pâ ilmeär'saž
sijddsååbbrid nu t mäht jiočč sijddsååbbar riãšš
lebe säã msuãvtõs lebe õuddooumaž vuãinn, štõ
tõõzz lij tarbb lebe, jos uu 'ccmõsân 10 j iidâst
jeälsteeja jionstemvuõiggãdvuõittne kked tøn tãtta
i lntemmes äã šš kiõttõõllãm vããras.

Sijddsååbbara kãččmest šio't'teet tãã r'kben
asetõõzzin.

43 §

Vuãssõõttãmvuõiggãdvuõitt da riãššõmvã ldd

Sijddsååbbrest vuãžžã aa ššin riõššãd sãbbra
noorrõõttãn vuõrãsoummu, kook põõššinnalla jeãl-
te siidâst da sij pie llkuei 'm. Jõs sãbbrest kiõttõõl-
lãm vuãlaž ä šš kuãsk jee 'res oummu õudeltõõzzid
da vuõiggãdvuõidid, lij su 'st tãn äã šš peã lsest
vuõiggãdvuõitt vuãssõõttãd sãbbra da vä ldded
saakkvuãr.

Sijdsååbbar lij riãššãmvããldlažtã 1, ko pãã i'k
ã lnn liã 15 tiuddekkã sãmmã lebe sij pie llku-
eim, kook jeälste põõšši nalla siidâst.

44 §

Sijddsååbbrest kiõttõõllãm äã šš

Sijddsååbbrest kiõttõõlãt:

1) esitõõzz da ceãlkkmuužž saa mi jie llem-
vue ijid da jeãllmõõžžid kuõski kookkaskue 'ddi
lebe vuãdjuurdlaž aa ššin;

2) säã msuãvtõõzz vuãzzlai da vãã rrvuãzzlai
va lljummuš; da

3) vaall'lu 'vddkãã 'dd va lljummuš saa 'mi õht-
sãz õu 'ddoummu vaali diõtt

Sijddsååbbar vuãitt u 'vded 1 momentti 1
säã jest ceãlkkum aa ššid še säã msuãvtõ šše kiõ-
ttõõllãm vããras.

Sijddsååbbar vueil tte noorrõõttãd še õhtsaž
sãbbra säãrnõõttãd da riãssãd 1 momenttist ceãl-
kum kuhttu siid õhtsaž aa ššin.

Vaall'lu 'vddkãã 'dd ãlgg va lljeed uu 'ccmõsân
kutt mããnpããi õu 'ddel ko õuddoummu õo'dd
tuãimppããi ãlgg.

45 §

Sããmsuãvtõõzz

Sijddsååbbrest kiõttõõllãm aa šši valmštõõll-
mest da sijddsååbbri riãššmi viõ kke piijjmest
ã nne huõl Njauddãm da Njã llem-Keväjãu r
sijidi säã msuãvtõõzz. Säã msuãvtõõzzi tuãjjan lij
u 'vded celkkmuužžid ve r'gõoummuid 44 §:z 1
momeent 1 säã jest ceãlkkum aa ššin tã 1, ko
ãã ššest lij kiirãs jeã t-ka sijddsååbbar vuõittu
kãččãd äã šš kiõttõõllãd. Säãmsuãvtõõzz vueil tte
lãã sseen u 'vded ceãlkkmuužžid:

1) puãžž-, meã 'ccstem- da kue llkẽãmp-
ooccmuužžin;

2) mããddvuãžžãnooccmuužžin;

3) säã 'mtããlai luõvtemlãã 'vin;

4) säã 'mvuu 'vd ãã 'nnmest; da

5) jee 'res seãmmanallšem aa ššin, mõõk tã lsi
kuãskke saa mid.

Kuhttze säã msuãvtõsse va lljeet koolm
ka lndaree ij äãjas nellj vuãzzla da vuãzzlaid
kuõi ht vãã rrvuãzzla. Vuãzzla da vãã rrvuãzzla
ã l'gã lee d 43 §:st vuõsmãs ciãlkãst ceãlkkum
oummu. Kuhttu säã msuã saaggjãã 'dteejen lij
saa mi õuddooumaž.

Sãã msuãvtõõzz vueil tte noorrõõttãd še õhtsaž
norro'sse, ko 'st kiõttõõlãt saa mi õhtsaž aa ššid.

Sãã msuãvtõõs lij riãššãmvããldlaž tã 1, ko pããi
kã lnn lia saaggjãã 'dteei lãã sseen kuõi ht
vuãzzla lebe vãã rrvuãzzla.

46 §

Õuddooumaž

Saa 'mi õhtsaž aa ššid hãi 'ddãd da saa 'mi õudl-
tõõzzid kãã 'cced vueil tet va lljeed saa 'mi
õu 'ddooumaž, koonn tuãimppãã ij lij seãmma
ku kã ko säã msuãvtõõzz

vuãzzlain. Säã msuãvtõõzzi õhtsaž säã bbar
va lljad saa 'mi õuddooumze vãã rroummu, kãã tt
hãi 'dd õuddoummu tuãjãid tã 1 ko õuddooumaž ij
vueil t lebe son lij cõglvaž. Õuddoummu tuãjãin
šio't'teet tãã r'kben asetõõzzin.

Õuddooumaž da suu vãã rrooumaž ãlgg lee d
4 §:st ceãlkkumnallšem ooumaž, jeãlsted
säã mvuu 'vdest, siõltteed säã mkiõl da kãã tt lij
tãn tuõjju põ 'stti.

47 §

Vaall'lu 'vddkå 'dd

Kuhttuž sijddsååbbar va lljad 3 vuazzla jijjâz siijd vaall'lu 'vddkådda da sijjid jue kkežže jijjâz vää 'rroummu õuddoummuvaal tuaimtem vääras. Vaall'lu 'vddkåå 'dd vuazzlõžen da vuazzlai vää 'rroumžen vuei tet va lljeed pâi tøn siidâst põõssi nalla jeälsteeja da tuõjju tuõttâm ooumaž. Vaall'lu 'vddkåå 'dd norrâ tte õõutsâjja va lljeed kõskstez vaall'lu 'vddkåå 'dd saaggjåå 'dteei da vää 'rrsaaggjåå 'dteei, vaall'lu 'vddkåå 'dd vuei tte tuaimmad še juåkkõssân, mõõkk liâ riõssâm-vääldla koolmin vuazzlain.

Vaall'lu 'vddkåå 'dd tuâjain šiõtt'teet tää 'rkben asetõõzzin.

48 §

Õuddoumažvaal

Saa 'mi õuddoumaž va lljeet ee 'vdken pijjum oummuin vaalin, ko 'st jä kktet jeånbösvaallnää 1. Ee 'vdken pijjmest da vaal tuaimtemmest šiõtt'teet tää 'rkben asetõõzzin.

Vaalin liâ jionstemvuiõggâdvuõdla Aanar kää 'ddest jeälsteeja tuuddvääldla sää 'm da sij pie llekuei mez. Jiõggkii 'rjteeja, sie 'brkå 'dd da sää 'm parlamentt ålgg taarbsemest u 'vded taarblaž teådaid vaall'loogtõõzz tuejjemeem vääras. Juõ kkkast Aanar kää 'ddest jeälsteeja säämm-last da suu pie llkuei 'mmstes lij vuõiggâdvuõtt ta 'rkkeed vaall'lååggõõzz.

Õuddååumažvaalâst šâdd va lljummu tõt ooumaž, kää 'tt lij jeånmos vuåžžam jionid kuhtu siid jionid õ 'hte la 'skeel. Jõs jionid leä 't vuåžžum seamma jiännai ä šš ra tkkeet seamma jionmie 'r vuåžžam oummu kõõsk vue 'rbin. Vaall'lu 'vddkåå 'dd nâånasm tâ 'lsi vaali mâñña åå 'nem sâbbrest vaall vaalpâ 'rddke 'rjid vuåðdeed vaall puåtti..

49 §

Vaa ll'v 'vddkåå 'dd riåššmest veinnmuš

Vaall'lu 'vkåå 'dd riõššma vuåitt 48 §:n 2 momentist ceålkum ooumaž ooccâd muttâz vuåðdeed tõõzz, štõ riåššâm neeu 'rad suu vuõiggâdvuõðâz lebe tõt lij sõddâm

puåst po 'reådin lebe tõt lij muðoi lää 'jj vuåstta. Veimmmuš ålgg raajjad keerjlaž nalla Sää 'mjânnam läänvuõiggâdvuõi tte 30 peei 'v kee 'jjest tõt 'st, ko vaal puåð lij uvddum õlmma. Muttâz ooccmest jä kktõõlat muðoi, mâi 'd muttâzooccmest vaaldšemaa ššin uvddum lää 'jjest (154/50) lij šiõtt'tuum.

50 §

Riõššmest teådtummuš da tiåttanvuåžžmuš

Säämmli kiõccât vuåžžam sijddsåbbar lebe saa 'msuåvtõõzz riåššmest lebe vaal sõddmest teåð tâ 'l ko riåššâm lebe vaall'sõddmuet kuõskki pâ 'rddke 'rjj täåvtõs lij pijjum vuei 'nnemnalla Aanar kää 'dd i 'lmmtõstau lle lebe saa 'mi õuddoummu kontra, Riåššmuet da vaali puåtti vuei tet lää 'ssen veål u 'vded ålmma še pâi kkkåå 'ddest aalmilaž keåzaa 'test, jõs sijddsåbbar nu 't reåšš. Kuåss riåššâm kuåskki pâi õõut säämmli, tiåttanvuåžžmuš lij sõddâm tâ 'l, ko riåššâm lij uvddum tân ooumže tuõdstõõlaž nalla.

51 §

Riåššâm kuddtemesvuõtt

Saa 'mi sijddsåbbar ja sää 'msuåvtõõzz riåššma vuåžž sää 'mvuu 'vdest jeälsteei tuudekksaž säämmilaž lebe suu bie llekuei 'mm lebe sää 'msuåvtõõzz vuazzlaž raukkâd muttâz Sää 'mjânnam läänvuõiggâdvuõðâst, jõs riåššâm lij sõddâm puåst po 'reådin lebe jee 'resnalla lij lää kked vuåstta. Seåmm vuõi 'ggâdvuõtt lij tõt 'st, keån vuõi ggâdvuõð riåššâm neeu 'rat.

Muttâz ij seža vuåžž raukkâd nåkkam riiåššma, koot se 'st tuõ 'llai ceålkmuuz ve 'rggnekka, jõs ceålkmuuz ij õõõn ve 'rggnee kke.

Muttâz ålgg raukkâd 30 peei 'v se 'st tõt 'st ko riåššmest lij teådtum. Muðoi muttâz raukkmest jåkkted tøn mâid lij šiõtt'tuum lää 'jjest, mii kuåskki muttâz raukkâm vaaldšemaa ššin (154/50).

9 lååkk

Jeå 'resnallšem meå 'rrõõzz

52 §

Peåld rai 'vvjummuš

Peåldrai 'vvjummuuz mie 'ræiggasaž rää 'jtum-must uvddum lää kke (1381/91) ij kuõsk nåkkam rai 'vvjummuuz, mõõnn vääras lij miõttum läinn lebe veå kkvuõtt tân lækka vuåðdeed lebe koon vuåððan lij tân lää 'jj 9 §:z 1 momentti 6 sâjja vuåðdeed uvddum låå 'pp.

53 §

Puåžžskååð

Tân lää 'jjest ceålkum tåål lebe vuu 'vd vuåmšteejast ij vuei tet vuåžžad ko 'rvvõõzz puõc-cui tuejjeem skååðain.

54 §

Kääddlaž- da ceerkavlažpiidd

Riikk ij taarbâs mä hssed kääddlaž- da ceerkavlažpiidd tän lää'jj mie ldd ho mmjummu tääl lebe vuu'vd puättjin tön ka'ndaree'jjest, kuäss vuämštös lij šöddâm mädd- ja meä'cctäällministeeria vaaldšem vuälla .

55 §

Viö kkepiijjâmve r'g'gnee k'k

Mädd- ja meä'cctäällministeria, Sää'mjännam jännampäi k'k'jie llemvue k'kkruug, mädd- ja meä'cctäällministeeria teättsluužpkuvddlös, Aanar kää'dd jännampäi k'k'jie llemver g'g'nee k'k' da meä'cchaltös kâdde tän lää'jj viö kkepiijjâm. Meä'cchaltööz Pâj- Sää'mjännam luâdhâidvuu'vdd kâdd riikk mäaddai da čaa'z'zi kâ'ddmest saa'mvuu'vdest da tõi'd kuöskki lää'jjest ceälkkum jee' res tuaimain. Mädd- da meä'cctäällministeria vuäitt taarbšemest u'vdded tää'r'kab mie'r'roözzid mõontöölmin, mäi'd jä k'ktölat tön lää'jj viö kkepiijjimest..

56 §

Kuullmuš

Riikk da kää'dd ver'g'g'nee k'ki kiöttöölâm vuâlaž 44 §:st moment 1 säâ'jest ceälkkum aa'ššin ver'g'g'nee k'k' â'lgga va'r'jed saa'mi sijddsâbbara da säâmsuâvtöözid vââjlažvuott ceälkkmuužž ouddmušše. Ceälkkmušraukkuuš vuäžžat vuoltteet saa'mi ouddoomez, koonn âlgg kâččad säâ'msuâvtööz ohtsaž norrö'sse ää'šš kiöttööllâd. Jös sijddsâbbar i'llä serddam ceälkkmuužž ouddmuužž säâ'msuâvtö'sse, âlgg ouddooumaž kâččad še sijddsâbbar ää'šš kiöttööllâd.

Palggsi ohtö'sse da päikalaž palggsid âlgg va'r'jed vââjlažvuott celkkmuužž ouddmušše nâkkam puäz'tääl kuöskki aa'ššin, koin sätt lee'd jönn pri'meâr puäz'zhâidmušše.

57 §

Kuuli ko'rvvummuš

Sää'msuâvtöözzi säâbbarpää'lk, mä'tk'kkuul da jee' res kuul ko'rvveet säâ'msuâvtööz saaggjää'dteeja, vuäz'zla da piissra mäddtääl öödâsviikkâmfondi tie'ggin nu't mähtt mädd- da meä'cctäällministeria tää'r'kben meä'rrad.

Sää'm ouddoummu tuâjast määu'set pää'lk da kuuli korvvööz riikk täällarvöözžâst pirree'jji čuâi'jtem mie'r'tie'ggin nut mähtt Säämjännam läänhalltös jee'rab meä'rrad.

Vaall'lu'vddkää'dd säâbbarpää'lk, mä'tk'kkuul da jee' res kuul ko'rvveet riikk täällarvö'sse pirree'jji vä'lddem mie'r'tie'ggest mähtt sizz-aa'ššiministeria tää'r'kben meä'rrad.

58 §

Väärai äänmuš

Mäddtääl öödâsviikkâmfonda vääraid vuei'tet tön lää'ssen, mäi'd tööi ää'nnmest šio't'teet, ää'nned pue'ttinallšem tän lää'j'kee'jjest šöddâm mõönnmuužžid:

- 1) mäadd da jee' res vuämštööz vuästmušše;
- 2) hommum vuämštööz hâidmušše da teevvušše;
- 3) lääintummušše da tön kuöskki mõönnmuužžid;
- 4) veä'k'kvuödid;
- 5) riikk raajtem tuâjaid;
- 6) riikk raajtem čuökkui teevvušše;
- 7) 7 §:z 2 momentist ceälkkum riikk vuäz'z- lažvuoi'tte;
- 8) säâ'mvuu'v öödâsviikkmužž kuöskki tu'tk'k'öözzi da čio'lg'töözzi raajmušše;
- 9) uccpörggi da uccpörggjen ju'rdjeei škoo- u'ljummušše; di
- 10) k'io'l joortemtuâjain šöddi kuulid.

59 §

Riikklääinai jiöččvâldsaž veä'lgg'šio'ttööllmuužž öudltööz

Pööšši ekonomalaž vaiggâd'vuödid jouddam lääinvuäžž'i ekonomalaž vue'jj heâlpeem diött vuei'tet tue'jjeet riikklääinai da riikk kaupphâ'ddvuäžž'muužž'i jiöccvâldsaž veä'lgg'šio't- tööllmuš, jös lij vuei'nnmest, štö veä'lgg'šio't- tööllmuš pohtt äâibâs jönn pue'rööz lääinvuäžž'i ekonomalaž vuâkka. Jos sämm'lööze lij miöttum riikkläinn tän läkka lebe luâdjie llemvue k'kläkka lebe puäz'tääll'läkka vuâd'deel da täin laa'jjin ceälkkum jie'llemvue k'ktue'jjummužž vääras da jie'llemvue k'ktue'jjummuš lij loopptum, veä'lgg'šio't- tööllmušše vuäžžat ä'lgged päi'tâ'1, jös lääinvuäžž'i pöört jeä't vuöittu jee' res nalla staanâd. Mäi'd ööd'peä'lnn šio'ttöötöölât, ij cöög miöttmuužž u'vddem pörggi saneerammuužžâst uvddum lää'jj (47/93) 97 §:st lebe privaatoommu veä'lgg'šio't- tööllmest uvddum lää'jj (57/93) 78 §:st ceälkkum mõöntööllmest.

Jiöccvålldsaž veä lǧǧšiöttööllmuš vuäitt kuösk-käd tän läkka 76 §:st ceälkkum laa jiid, luâjie llemvue k̄kläkka, puäz3tääll'läkka, puäz3pörttääll'läkka, jännampäi k̄k̄jie llemvue k̄kläkka da mäddtääll'läkka vuäddäam riiklääinaid da -vuäz3zmuuz3id.

Jiöccvålldsaž veä lǧǧšiöttööllmest suäppum veä lǧǧköskkvueötmäainai muttâz kuäs k̄ke še tuäkkeeja da jeärraz vie l̄j ooläs vällddam oummu seämma ko kuälmad oummu tööi söö'ji ko kööčcmest lij suu vuämšstöözäst, kää'tt lij pijjum lääin ääsktumšen nu't mäht asetöözäst tää r̄kben šiött'teet.

Veä lǧǧšiöttööllmuuz3 jee'res öudeltöözinn šiött'teet tää r̄kben asetöözinn.

60 §

Veä lǧǧšiöttööllmuuz3 vue'jj

Jiöccvålldsaž veä lǧǧšiöttööllmuuz3äst riik-lääinai da -vuäz3zmuuz3i vä'sttmä hsemääi'j vwei tet köö k̄keed, koork vue'leed da miöttäd vuänöözzi da koorki mä'hsmest mähss-luoväsvuödid nu't mäht asetöözinn šiött'teet. Mähssluöväsvuödid lääin vuänöözid ij šeža vuäz3z miöttäd jee'res vue'zzin ko lääinai käu'nnääsktös lebe lainnu likstös- lebe seämmanallšem tuejjummuuz3äst uvddum tuäkös stään peäggum-tum vuänööz mähsmuuz3. Päi aabäs lossäd veä'rest läinnäi'j vwei tet jiöccvålldsaž veä lǧǧšiöttööllmest köö k̄keed päi 1 14 §:z 1 momenttist ceälkkum ääi'j.

Jös seämma lääinvuäz3zja korkktuärjjös- lebe jee'res vie l̄j miöttäm vie l̄ju vddi jia'pie l'stes tuött veä lǧǧšiöttööllmušše, riiklääinai da -vuäz3zmuuz3i jiöccvålldlaž šiöttööllmušše vwei tet ä lǧǧed päi tä 1, jös tööz liä jee'rab veä'r da riik-lääinai da -vuäz3zmuuz3i vue'ss oocci pukin vie l̄jin lij šuu'rab asetöözinn šiött'tuum mie'ired.

61 §

Čiölgtoöz da plaan

Öuddel jiöccvålldsa veä lǧǧšiöttööllmuuz3 lääinvuäz3i ekonomalaž vue'jjest älgg cuäi'jted ääsklaž čiölgtoös da raajäd plaan töi'n tuäimin, mäâivuöi'm lääinvuäz3i pörggmuš, tä 1 jös näk-kam tuejjummuuz3 lij riiklääinain tuärjjum, da ekonomalaž vue'k̄k raaveet. Veä lǧǧšiöttööllmuuz3 öudltössän lij töt, štö riikk, lääinzvuäz3i da veärrämstrooitel vuälläkee'rjete suäppmuuz3 töin tuäimin möökk liä mie'idd plaanäst.

Suäppmuš suöppai tööz kuulli lääin veä lǧǧke'rjmmäin da riiklääinast uvddum ce-

älkkmuuz3 määinaid tööi vwei'zzi peälñn ko töi'n lij suäppum. Suäppmušše kuulli riikk kaupphä'ddvuäz3zmuuz3i suäppmuuz3 mie'idd mä'hsemnalla söddäm määusaid vuäz3at pe'rjed jee'res riässämtää 32 §:z 2 momenttist šiött'tuum naa'livuöi'm.

62 §

Veä lǧǧšiöttööllmuuz3 jöskkmuš

Jös lääinvuäz3i ei jää k̄ked 61 §:st ceälkkum plaan lebe suäppmuuz3, töi'd vuäddööväm jiöccvålldsaž veä lǧǧšiöttööllmuš vwei tet meä'ired jöskkäd asetöözinn tää r̄kben šiött'tuum naa'livuöi'm da vaiktöözivuöi'm.

Jös lääinvuäz3zja nââneet pörggi saneeram-muuz3äst uvddum läkka vuäddeeja saneeram-muš-programm lebe privatoummu veä lǧǧšiöttööllmušše uvddum läkka vuäddeeja mähsem-programm, 61 §:sse vuäddeeja jiöccvålldsaž veä lǧǧšiöttööllmuš jäskk. Suudämstuu 1 älgg program nâänemmen vuämšed jiöccvålldsaž veä lǧǧšiöttööllmušše sizzkuulli lääin da vuäz3zmuuz3 veä lǧǧšiöttööllmuuz3tää.

63 §

Muttâz oocmuš

Jännampäi k̄k̄jie llemvue k̄kkruug tän lää'jjest ceälkkum ää'sšest tuejjääm riäššma vuäz3z ooccad muttâz veeineel jännampäi k̄k̄jie llemvue'jji veinnamlu vddkâdda 30 peei'v se'stön peei'v rää'jest, kuä'ss veinni lij vuäz3zam teäd riäššmest.

V einnamkii'rjj vwei tet 1 momenttist ceälkkum šöddmuuz3äst tuäimted še tööz ve'rǧg-ooumže, koon riäššma muttâz ooz3ät, di tön älgg vuöltteed veinnämki'rjj de ää'sšest nârrjam ä'sškee'rj da ceälkkmuuz3âz muttâzoocâm-ve'rǧgnekka.

Ööudpeä'lnn 1 momenttist ceälkkum veinnamlu vddkâä'dd 36, 37 da 38 §:st peäggum ää'sšest ouddam riäššma vuäz3z ooccad muttâz veeineel päâjmös vaaldšenvuöigädvuöi'te tön po'reädin ko mä'id muttâzooccmest vaaldšemaa ššin u'vddum lää'jjest šiött'teet. Jee'res peäggummu veinnamlu vddkâä'dd tän lää'jjest ceälkkum ää'sšin ouddam riäššmid vuäitt ooccad muttâz päi tä 1, jös päâjmös vaaldšenvuöig-gädvuött meätt veinnamlää'v. Lää'vv vwei tet miöttäd päi tä 1, jös lää'jj suävtöölâm diött jee'res seämmanallšemaa ššin lebe vuöigädvuöttpraktiikka ööutnallšenvuöid diött lij veäžnai, štö ä'sš

šiott'tõ'sse vuâddeel še 1 momentist ceälkkum lää'jjišiot'tõ'sse vuâddeeja nõkkam kaup- da kaupphâ'ddvuäžžmuužž mähssmest koor- kines, kää'tt lij söddâm mænna tän lää'jj viõ kkepue'ttemest lebe koonn panttvuõiggâdvuõdâst ij leäkku tuejjuum õuddel ceälkkum äi g'gpoodd ilmtõõzz su'vddja (koonn ä'šš kuäskk).

Õoudpeä lnn 1 momentist ceälkkum lää'jjišiot'tõ'sse vuâddeeja kuullvuäzzõõzz da tõi koor- ki mä'hssmest lij tääll (koonn ä'šš kuäskk) lebe vu'vdd panttân nu't mäht 1 da 2 momentist šiott'teet.

Tâ 1 ko tääll lebe vu'vdd lij panttân 2 momentist šiott'tummu nalla, de jännampäi k'kjie llem- ver g'gooumaž älgg su'vddja (koonn ä'šš kuäskk) i lmmtõs pantvuõiggâdvuõd kuõskki mie'rkkõõzz tuejjeem vääras Kiddjemrekistra. Ko vuäžžmuš lij puk mahssum, älgg jännampäi k'kjie llemkrug vuõltteed i lmmtõs su'vddja (koonn ä'šš kuäskk) štõ tääll lebe vu'vdd lij luovâs panttveärrmest.

71 §

Väärai äännmuš

Mäddtääll õõudâsviikkâmfondi vääraid vuei'tet ää'nned še nõkkmid 68 §:st ceälkkum lää'jjišiot'tõõzz viõ kkepijjmuužž kuõskki meä'rid, mäi'd tõi'd lij õ'nnum õuddel tän lää'jj viõ kkepue'ttem.

Helssnest 24 peei'v nuu'bbmannust 1995

Tää'ssvää'ld presidentt

MARTTI AHTISAARI

72 §

Jee' res serddšiott'tõõzz

Vuõsmâs 42 §:st ceälkkum sijddsääbbar älgg ää'nned kuud mänpääi se'st tän lää'jj viõ kkepue'ttimest da vuõsmâs õuddooumažvaal älgg ää'nned ee'jj se'st lää'jj viõ kkepue'ttimest. Sää'msuävtõõzz alttee tuâjas saraz mænna tõi'st, ko tõi liä va'ljuum sijddsääbrest. Sää'msuävtõõzz da õuddoummu vuõsmâs tuäimmpääjj pešt 1996 ee'jj loopp räjjä. Lää'jj 56 §:z lää'jjišiot'tõõzzid suävtõõlât emansa ko sää'msuävtõõzz da õuddoou- maž liä va'ljuum. Mäi'd sää'msuävtõõzzin da õuddoummu tuâjain šiott'teet, suävtet emansa ko sää'msuävtõõzz da õuddooumaž lij va'ljuum.

Tän lää'jj viõ kkepue'ttimest kää'mtum sää'm- läkka da puäzõtääll'läkka da luâjie llemvue k'k- läkka vuâddeeja da ooccmuužž vue lnn le'ddi saa'mi läinn- da veä k'kvuõttooccmuužž da saa'mid luõvtem täälaid da vuu'vdit kuõskki alt- tuum ää'nneplaan kiõttõõlât loopp räjjä jä k'k'tõõleel peäggummu laa'jji šiott'tõõzzid,

73 §

Sie'vvenšiõ'tõs

Kuäss jee' res pääi k'est lääjjest sie'vet kää'mtummu sää'mläkka, õõlgad seävvmuš tän lää'jj va'steeja šiott'tõõzz, jõs õõudpeä lnn tän lää'jjes šiott'tummu ij jee' res šõõdd.

Mädd- da meä'ctäällministeria *Mikko Pesälä*

Liite

Saamenkielinen käännös

Nr 254/1995

Lää'kk leimppiiddlää'jj 30 §:z mu'ttmest

Addon Helssnest 24 peei'v nuu'bbmannust 1995

Riikkpeei'vi riäššm mie'ldd
muu'ttet parggmanu 6. peei'v 1943 uvddum leimppiiddlää'jj (662/43) 30 §:z 1 momeent 1 sâä'jj, nu' t
 ko töt lij rosttovmannu 28. peei'v 1990 uvddum lää'jjest (1333/90), pue' tti nalla:

30 §
 Kiiiddös vuämšstösvuõiggâdvuõd luõvtemke' rjj
 lij luovâs leimppiiddâst:

luâdjie' llemvue' kklää'jj (160/84) lebe sâä' mlää'jj
 (253/95) meä' rid:

3) ko tääl, tön vue'zz lebe vuu'vd luõvteejen lij
 riikk da luovtös šâdd jânnâpäi'kkjie' lle-
 vue' kklää'jj (1295/90), puä'3tääll'lää'jj (161/90).

Tät lää'kk puätt viõ'kke 1 peei'v kiddmannust
 1995.

Helssnest 24 peei'v nuu'bbmannust 1995

Tää'ssvää'ld presidentt**MARTTI AHTISAARI**Mädd- da meä'ctäällministeria *Mikko Pesälä*HE 243/1994
MmVM 35/1994

N:o 133, 5 arkkia

PÄÄTOIMITTAJA TIMO LEPISTÖ
OY EDITA AB, HELSINKI 1997